

TẠP CHÍ

NGÀY NAY

CƠ QUAN NGÔN LUẬN CỦA LIÊN HIỆP CÁC HỘI UNESCO VIỆT NAM
ORGAN OF VIETNAM FEDERATION OF UNESCO ASSOCIATIONS

VIETNAM TODAY

MIỄN PHÍ

WWW.NGAYNAY.VN

SỐ 352 (23 - 30/11/2023)

“ĐẠI SỨ”
đưa văn hóa cây tre
vườn xa

TRANG 2-3

Đôi bàn tay thô ráp
nhiều vết sẹo của
một nghệ nhân làm
chuồn chuồn tre.

Ảnh: Mạnh Cường

“ĐẠI SỨ” đưa văn hóa cây tre

Vườn Xà

◉ HUY VŨ

Cùng với chiếc nón lá, con rối nước đậm bản sắc dân tộc, những cánh chuồn chuồn tre ở Thạch Xá, Thạch Thất, Hà Nội cũng đang dần trở thành “đại sứ” đưa văn hóa cây tre Việt Nam vươn ra thế giới.

Làng chuồn chuồn tre

Cách không xa ngôi chùa Tây Phương cổ kính, làng Thạch Xá nổi danh với những nghệ nhân sở hữu đôi bàn tay khéo léo, có thể làm ra những món đồ thủ công tinh xảo chỉ từ những gốc cây thô cứng. Nơi đây còn được giới trẻ và du khách gần xa biết đến với tên gọi làng “chuồn chuồn tre”.

Không biết xuất hiện từ khi nào, nhưng chuồn chuồn tre đã trở thành món đồ chơi yêu thích của nhiều thế hệ trẻ em xứ Đoài, trước khi trở thành món quà không thể thiếu trong các cửa hàng lưu niệm ở trung tâm Thủ đô cũng như khắp Việt Nam.

Gần bó hơn hai mươi năm với những cánh chuồn tre, vợ chồng nghệ nhân Đỗ Văn Liên và Nguyễn Thị Xoan luôn khẳng định nhờ có món đồ chơi giản dị này mà họ đã tạo lập được một sinh kế bền vững, lại có cơ hội gặp gỡ nhiều du khách gần xa ở nước ngoài.

Không có nghề mộc, vợ quanh năm đan quạt lá để, vợ chồng ông Liên nhiều năm chỉ biết dựa vào hàng nước

Bào mịn vỏ tre là một trong hai công đoạn duy nhất sử dụng máy trong “dây chuyền” sản xuất chuồn chuồn tre tại Thạch Xá. Ảnh: Mạnh Cường.

gần chùa Tây Phương và mấy sào ruộng để sống. Cho tới một ngày, ông Liên mày mò làm thử vài con chuồn chuồn tre rồi treo ngoài hàng nước bán cho du khách.

Một con chuồn chuồn tre mỏng, nhẹ, nhìn có vẻ không cầu kỳ, nhưng phải mất 2-3 tháng để vợ chồng ông Liên làm ra được thành phẩm ưng ý. Túc tắc làm vài chục con bán qua ngày, du khách đi lễ chùa dần thích mắt liền hỏi mua với số lượng lớn. Từ một nghề phụ, những đơn hàng chuồn chuồn tre xuất hiện ngày càng dày đặc, vợ chồng ông Liên làm không ngơi tay. Họ chuyển nhà từ trên núi xuống một nơi bằng phẳng hơn để dựng xưởng.

Mọi không gian trong căn nhà xưởng chuồn chuồn đều được vợ chồng ông Liên tận dụng làm nơi sản xuất, góc này dùng để ngồi lắp cánh, ngoài sân có một bếp

than nung đỏ thanh sắt để uốn mỏ và một máy tiện để bào mịn vỏ tre. Sân thượng lại là một xưởng vẽ đầy đủ màu sắc với những giàn phơi được thiết kế riêng cho chuồn chuồn “đậu” đợi ngày phơi khô và trang điểm.

Dù luôn nói nghề này là do “mình học mót”, nhưng ông Liên và bà Xoan vẫn có những sáng tạo riêng, họ tự mày mò cách làm, sau đó tự chế ra những khuôn thước riêng để tiết kiệm nguyên liệu và thời gian.

Từ một nhà xưởng nhỏ này, suốt hai mươi năm qua vợ chồng ông Liên và bà Xoan đã lắp cánh cho hàng chục vạn đôi cánh chuồn chuồn bay khắp mọi miền Việt Nam và cả thế giới.

Để cho ra một con chuồn chuồn từ thân tre là thành

Vợ chồng bà Xoan, ông Liên người sơn, người phơi chuồn chuồn để theo kịp tiến độ đơn hàng. Ảnh: Mạnh Cường.

quả của 20 công đoạn khác nhau, đòi hỏi độ tỉ mỉ, chi tiết và kiên nhẫn của các nghệ nhân. Ngay từ công đoạn tuyển lựa, ông Liên sẽ phải chọn những cây tre mềm, dẻo, dài đốt. Tre sau khi được phơi khô vài tuần sẽ được vót vỏ, cho tới chẻ đôi cánh, uốn cong mỏ bằng sắt nóng. Dù đã làm nghề hàng chục năm, nhưng ông Liên cho biết công đoạn khó nhất vẫn là lúc đặt chuồn chuồn lên để xem độ thẳng bằng của cánh và thân. Các mẫu chuồn chuồn của ông Liên rất đa dạng về kích cỡ, từ 12x12 cm, 15x15 cm cho tới những con chuồn chuồn dài tới 1-1,5 m.

“Muốn chuồn chuồn cân bằng, cần phải tạo được sự cân đối giữa mỏ và đôi cánh của nó. Giữa hai đôi cánh cũng phải có kích thước đều nhau để lực không bị dồn về một bên”, nghệ nhân 60 tuổi cho biết.

Chuồn chuồn sau khi được lắp ghép và dính keo sẽ trải qua công đoạn phủ màu. Các nghệ nhân thường lựa chọn những màu sắc tươi tắn như đỏ, xanh lá, tím, hoặc vàng, cam để tạo vẻ sống động. Sau khi được phơi khô 24 giờ, chúng sẽ được tô điểm thêm những

họa tiết, hoa văn uốn lượn bắt mắt.

Có những đợt cao điểm lễ Tết, vợ chồng ông Liên chấp nhận làm không ngơi tay cả đêm để đáp ứng đơn hàng.

“Nhà tôi thực chất ngày nào cũng là cao điểm”, bà Xoan vừa nói, vừa thoãn thoắt châm những cánh chuồn chuồn vào thân. “Hết đơn hàng Tết, lại tới đơn hàng xuất đi nước ngoài”.

Những cánh chuồn chuồn tre với màu sắc bắt mắt đòi hỏi vô vàn công phu từ tay các nghệ nhân lâu năm không chỉ hấp dẫn những đôi mắt trẻ nhỏ Việt Nam, mà còn là một món đồ lưu niệm tinh xảo mà hết sức giản dị với du khách nước ngoài.

Ông Liên cho biết ngoài các lái buôn trong nước, gia đình ông còn tiếp đón nhiều nhóm khách nước ngoài. Họ tự mày mò địa chỉ mà con trai ông đăng trên các nền tảng mạng xã hội để tới tham quan, trải nghiệm. Có gia đình người Ấn Độ rất thích thú khi thấy những con chuồn chuồn cỡ lớn, họ gom mua hết sạch. Hay có một vị khách người Ý lại cầu kỳ hơn, ông tìm tới tận xưởng cho biết bản thân mình rất đam mê các sản phẩm đồ thủ công của Việt Nam rồi đặt hàng một

“
Phải yêu lấy
nghề thì mới làm
được lâu dài.
Ông Liên

Những con chuồn chuồn được thổi hồn khi khoác lên mình lớp sơn mới. Ảnh: Mạnh Cường.

mẫu chuồn chuồn thân nhỏ, cánh tròn để đem đi xuất khẩu.

Không chỉ dừng lại ở việc làm chủ công nghệ sản xuất chuồn chuồn tre, vợ chồng ông Liên thậm chí còn đi xa hơn khi sáng tạo ra nhiều mẫu mã con giống khác nhau như: chim, bướm, hay thậm chí là rùa. Những sản phẩm nhỏ này gần như được chế tạo từ đôi bàn tay con người và có rất ít sự can thiệp của máy móc, ông Liên chia sẻ.

“Cũng có nhiều đơn hàng đấy, nhưng chúng tôi vẫn coi làm đồ thủ công chỉ là lấy công làm lãi”, ông Liên nói. “Dù sao cũng nhờ con chuồn chuồn này mà chúng tôi thoát nghèo, nuôi được hai con trai vào đại học”.

Cánh chuồn “vượt bão” dịch bệnh

Những năm gần đây, một số gia đình làm chuồn chuồn tre ở Thạch Xá đã phối hợp với nhiều tổ chức, trung tâm văn hóa, du lịch thực hiện các dự án nghiên cứu, bảo tồn đồ chơi Việt cũng như tìm hướng đi

cho chuồn chuồn tre ở thị trường nước ngoài. Sản phẩm này đã được phân hạng và công nhận là sản phẩm OCOP năm 2021.

Rất nhiều đơn hàng được đặt để xuất khẩu chuồn chuồn tre sang các nước Hàn Quốc, Nhật Bản, Trung Quốc... Khi cánh chuồn vừa bay cao và xa, cũng là lúc phải đương đầu với giông tố.

Giống như nhiều hộ lao động thủ công mỹ nghệ khác, xưởng sản xuất chuồn chuồn tre của vợ chồng ông Liên cũng “một phen lao đao” khi đại dịch COVID-19 bùng phát. Hàng chục đơn hàng với khối lượng lên tới hàng vạn sản phẩm bỗng chốc phải chịu cảnh “đóng túi”. Những đoàn du khách trong nước và quốc tế từng nhộn nhịp tới làng Thạch Xá để trải nghiệm làm chuồn chuồn tre cũng không hẹn

ngày gặp lại. Xưởng chuồn chuồn luôn tràn ngập tiếng đẽo gọt, vót tre của ông Liên bỗng chốc vắng lặng. Những con chuồn chuồn tre chưa được tô màu nằm im trong bao tải, không biết ngày nào được sơn màu và điểm nhãn.

“Ngay khi xã hội mở cửa, chúng tôi lập tức xuất được đơn hàng 35.000 sản phẩm sang Trung Quốc. Thực sự lúc đó rất phấn khởi”, bà Xoan nói. “Từ đó tới giờ, công suất và đơn hàng của xưởng đã vượt mức trước COVID-19”.

Những năm dịch bệnh càng khiến bà Xoan liên tưởng về khoảng thời gian đầu, hai vợ chồng mày mò lắp ghép thử một con chuồn chuồn. Bà nói có lúc tính bỏ cuộc vì làm chuồn chuồn tre rất mất công, lời lãi chẳng đáng là bao. Để cho ra những cánh chuồn tre nhỏ

bé nhưng rực rỡ đó, đòi hỏi nghệ nhân phải đổ mồ hôi, sôi nước mắt, thậm chí là máu mỗi ngày.

Rồi khi nghe đài báo nói xã hội mở cửa trở lại, bà Xoan lại ngồi vào góc chiếu trước nhà, tay lại thoăn thoắt vót tre, tỉa cánh chuồn. Ông Liên lại lên sân thượng cặm cùi sơn, phơi, điểm vẽ cho những chú chuồn chuồn đang đợi sẵn ngày được cất cánh đi xa.

Sau 20 năm gắn bó với những cánh chuồn, đôi bàn tay của vợ chồng ông Liên ngày càng khô ráp vì keo dính, ngón tay lấm tẩm màu sơn và đặc biệt ngón trở không ít lần bị dao phạm vào.

Nhìn vào đôi bàn tay thô ráp, lấm tẩm màu sơn và quần băng của vợ chồng ông Liên, chúng ta sẽ càng cảm thấy trân trọng công sức của những nghệ nhân này. Giống như những cánh chuồn tre, dù mỏng manh nhưng một khi đã bám chắc vào trụ đỡ sẽ không đổ, tình yêu và lòng tự hào với việc đưa chuồn chuồn tre vượt xa lũy tre làng là động lực để vợ chồng ông Liên lao động mỗi ngày.

“Phải yêu lấy nghề thì mới làm được lâu dài”, ông Liên nói với một nụ cười rất tự hào về nghề làm chuồn chuồn tre”. ●

○ Theo đại diện huyện Thạch Thất, hầu hết doanh nghiệp làng nghề trên địa bàn, trong đó có xã Thạch Xá, đều có hoạt động ở quy mô nhỏ, tự phát và gặp không ít khó khăn. Khả năng cạnh tranh của làng nghề còn thấp, nguồn nguyên liệu không ổn định, chưa tạo nhiều thương hiệu hàng hóa, sức tiêu thụ sản phẩm còn hạn chế, một số sản phẩm truyền thống bị mai một, suy giảm, nên phải có những giải pháp căn cơ và đồng bộ để thúc đẩy sự phát triển bền vững của các làng nghề truyền thống Hà Nội. Lãnh đạo huyện Thạch Thất cũng khẳng định địa phương cần chủ động có các giải pháp kết nối để phát triển du lịch giữa các phố nghề, kết nối chuỗi du lịch trung tâm Thủ đô với các làng nghề truyền thống ở ngoại thành trên địa bàn Thành phố Hà Nội nói chung và huyện Thạch Thất nói riêng.

Chắt chiu những ‘hạt ngọc’

◉ HẢI THANH

Nổi tiếng là vùng đất “địa linh nhân kiệt”, Hà Nội thơ mộng không chỉ bởi vẻ đẹp của 36 phố phường mà còn có những làng nghề truyền thống nằm trải khắp. Trải qua thời gian, các làng nghề vẫn đang tiếp tục hội tụ, kết tinh và lan tỏa bản sắc văn hóa ra cả nước.

Mãi giữa và không ngừng gìn giữ

Theo thống kê của Sở Nông nghiệp và Phát triển Nông thôn Hà Nội, thành phố hội tụ 1.350 làng nghề và làng có nghề, sau thời gian bị mai một trong thời gian hoạt động, đến nay Hà Nội còn 806 làng nghề và làng có nghề. Trong đó có 321 làng nghề đã được Ủy ban Nhân dân thành phố Hà Nội công nhận danh hiệu làng nghề, làng nghề truyền thống. Với quy mô như vậy, Hà Nội là địa phương có số lượng làng nghề lớn của cả nước với đa dạng các ngành nghề.

Hà Nội cũng là nơi tổ nghề của nhiều làng nghề với 6/7 nhóm nghề, bao gồm: Chế biến, bảo quản nông, lâm, thủy sản có 69 làng nghề; Sản xuất hàng thủ công mỹ nghệ có 22 làng nghề; Sản xuất đồ gỗ, mây tre đan, gốm sứ, thủy tinh, dệt may, sợi, thêu ren, đan lát, cơ khí nhỏ có 197 làng nghề; Sản xuất và kinh doanh sinh vật cảnh có 13 làng nghề; Xử lý chế biến, nguyên vật liệu phục vụ sản xuất ngành nghề nông thôn có 16 làng nghề; Dịch vụ phục vụ sản

xuất, đời sống dân cư nông thôn có 5 làng nghề.

“Mỗi làng nghề đều mang một bản sắc riêng, tạo ra những sản phẩm độc đáo, tinh xảo, mang đậm bản sắc văn hóa dân tộc. Các sản phẩm của làng nghề đa dạng, nhiều chủng loại, đa số mẫu mã đẹp, chất lượng tốt, một số có thể mạnh cạnh tranh trên thị trường trong và ngoài nước, như: sản phẩm may mặc; sản phẩm gốm sứ; sản phẩm dệt và thêu, ren truyền thống; đồ gỗ phục vụ tiêu dùng và xây dựng, sản phẩm cơ khí, chế biến nông sản thực phẩm (bánh, bún, kẹo, giò chả, bánh chưng, chè...”, ông Tạ Văn Tường, Phó Giám đốc Sở NN & PTNT Hà Nội cho biết.

Sản phẩm của các làng nghề truyền thống Hà Nội có sự kết hợp giữa văn hóa và trình độ kỹ thuật của người thợ lành nghề, kết tinh giá trị thẩm mỹ, bàn tay và khối óc tài hoa của các nghệ nhân qua nhiều thế hệ; không chỉ

Lụa Vạn Phúc.

có ý nghĩa về mặt kinh tế cho người dân, mà còn phản ánh sinh động lối sống, phong tục, tập quán và ước mơ, khát vọng của người Thăng Long từ xưa đến nay. Việc gìn giữ, trao truyền các sản phẩm thủ công tinh hoa của các làng nghề cho đời sau vừa khơi dậy và lan tỏa sức sáng tạo, vừa góp phần hình thành thương hiệu riêng cho các địa phương. Đóng góp không nhỏ vào công cuộc ấy là những nghệ nhân gạo cội và yêu nghề.

Ông Tạ Văn Tường cho biết, Hà Nội hiện có 303 nghệ nhân trong đó 47 nghệ nhân nữ và 256 nghệ nhân nam. Có 13 nghệ nhân nhân dân, 42 nghệ nhân ưu tú, 248 nghệ nhân Hà Nội các nghệ nhân được Nhà nước phong tặng, trong năm 2023 đang xét cho 46 hồ sơ đề nghị công nhận danh hiệu Nghệ nhân Hà Nội và đã trình cấp Trung

“

Hà Nội phấn đấu đến năm 2025 sẽ hình thành trung tâm thiết kế sáng tạo và giới thiệu sản phẩm OCOP của quốc gia tại Thủ đô gắn với du lịch văn hóa và phát triển công nghiệp văn hóa. Đồng thời, phát triển 9 trung tâm thiết kế, sáng tạo, giới thiệu, quảng bá sản phẩm OCOP tại các huyện và thị xã.

Chủ tịch UBND thành phố Hà Nội Trần Sỹ Thanh

ương 38 hồ sơ đề nghị xét Nghệ nhân nhân dân, Nghệ nhân ưu tú là những “đầu tàu” gìn giữ những bản sắc, nét văn hóa truyền thống của các làng nghề. Đây là những người thợ giỏi, những người thầy để lớp kế cận có thể học hỏi và nối tiếp những truyền thống, bản sắc văn hóa của các làng nghề.

Trong dòng chảy kinh tế thị trường, các làng nghề quanh Thủ đô đã tăng trưởng cả về doanh thu, giá trị sản xuất và giá trị xuất khẩu. Trong đó, khoảng 100 làng nghề đạt doanh thu từ 10 đến 20 tỷ đồng/năm, gần 70 làng nghề đạt từ 20 đến

50 tỷ đồng/năm và khoảng 20 làng nghề đạt trên 50 tỷ đồng/năm.

Thu nhập bình quân của người lao động ở các làng nghề cao hơn nhiều so với lao động thuần nông, mức thu nhập bình quân phổ biến ở mức 4 - 5,5 triệu đồng/lao động/tháng. Các làng nghề khác nhau, mức thu nhập của các lao động cũng có sự khác nhau như làng nghề mây tre đan thu nhập bình quân lao động đạt 11,2 triệu đồng/người/tháng, điêu khắc mỹ nghệ bình quân lao động đạt 10 triệu đồng/tháng, làng nghề hoa mai trắng thôn An Hòa thu nhập bình quân lao

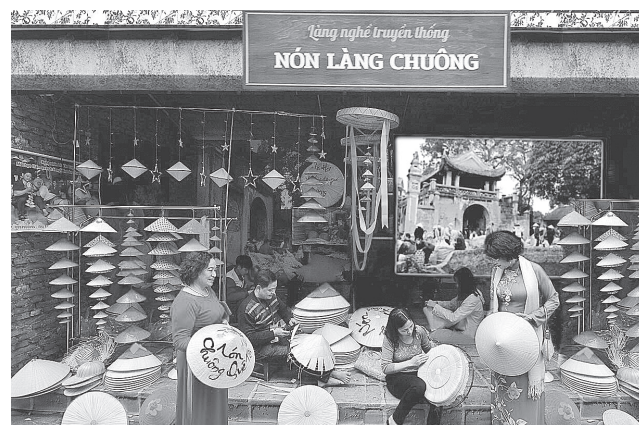
văn hóa làng nghề

Gốm Bát Tràng.

Hoa Mê Linh.

Nón làng Chuông.

động 17 triệu người/tháng. Sản phẩm các làng nghề đã xuất khẩu tới hơn 40 quốc gia và vùng lãnh thổ trên thế giới.

Sự phát triển của làng nghề đã tạo điều kiện kết nối cộng đồng, phát triển giá trị văn hóa, lịch sử truyền thống, lưu giữ tinh hoa nghệ thuật từ đời này sang đời khác.

Còn nhiều thách thức

Để góp phần gìn giữ, bảo tồn, phát triển nghề truyền thống, làng nghề, làng có nghề, nâng cao năng lực cạnh tranh trên thị trường

cho sản phẩm, thành phố Hà Nội thường xuyên tổ chức các sự kiện, tuần hàng, hội thi, lễ hội, tham gia hội chợ trong nước và quốc tế để tôn vinh sản phẩm làng nghề; tạo sân chơi, khuyến khích các nghệ nhân, thợ giỏi giao lưu học hỏi trao đổi kinh nghiệm để gìn giữ bảo tồn nét văn hóa đặc sắc của làng nghề; phát huy ý tưởng mới để tạo nên sản phẩm phù hợp thị hiếu đương đại...

Gần đây, việc phát triển du lịch làng nghề gắn với xây dựng thương hiệu "Thành phố sáng tạo" được

“

Các làng nghề không chỉ là nơi bảo tồn và lưu giữ những giá trị văn hóa, lịch sử, mà còn là nơi góp phần bảo đảm đời sống vật chất và tinh thần ổn định của người dân, là nguồn lực phát triển kinh tế - xã hội của địa phương. Làng nghề đã lan tỏa những giá trị tốt đẹp đến cộng đồng, đóng góp vào Chương trình xây dựng nông thôn mới, phát triển kinh tế nông thôn, nâng cao chất lượng sống cho cư dân nông thôn.

Bộ trưởng Bộ NN&PTNT Lê Minh Hoan

các địa phương xác định là hướng ưu tiên trong chính sách quảng bá và phát triển du lịch Thủ đô.

Tuy nhiên, các làng nghề vẫn đang đứng trước những thách thức không nhỏ trong thời đại công nghiệp hóa, hiện đại hóa, chưa kể bị chứng lại sau một thời gian dịch bệnh diễn ra phức tạp ba năm về trước.

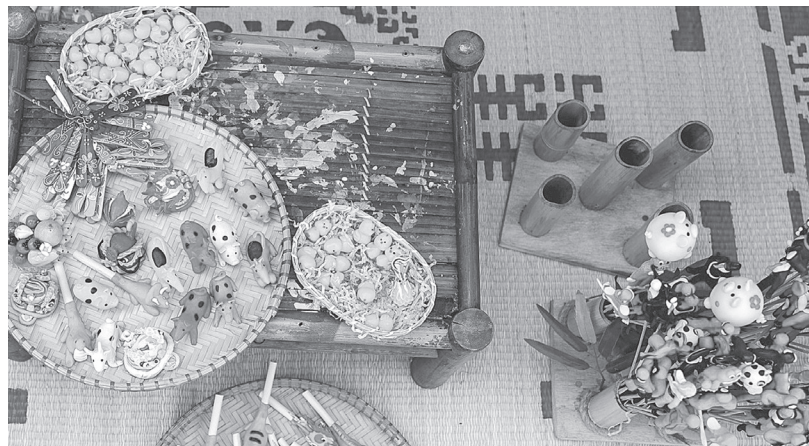
Đầu tháng 11 vừa qua, tại Hà Nội, trong khuôn khổ Festival làng nghề, Bộ Nông nghiệp và Phát triển nông thôn phối hợp với Ủy ban Nhân dân thành phố Hà Nội đã tổ chức hội thảo quốc tế

"Bảo tồn và phát triển làng nghề". Nhiều nghệ nhân gạo cội có mặt tại Festival thừa nhận, làng nghề đang phải đối mặt với thách thức lớn, như chưa áp dụng được tiến bộ khoa học kỹ thuật; thiếu bộ khoa học kỹ thuật; thiếu lao động trẻ có trình độ; một số kỹ thuật truyền thống tinh xảo có nguy cơ bị mai một và thất truyền; không có sự liên kết giữa các làng nghề; thiếu kiến thức về thị trường tiêu thụ...

Nghệ nhân ưu tú Nguyễn Văn Tinh, làng mây tre đan Phú Vinh (Phú Nghĩa, Chương Mỹ, Hà Nội) chia sẻ: "Nhiều nghề thủ công đang

cần được khôi phục và phát triển. Tôi đề xuất xây dựng cơ chế chính sách cho các nghệ nhân thợ giỏi vì họ là những người đang âm thầm giữ nghề, giữ gìn nét đẹp văn hóa của dân tộc nhưng cuộc sống còn gặp nhiều khó khăn".

Ông Nguyễn Minh Tiến, Giám đốc Trung tâm xúc tiến thương mại nông nghiệp Việt Nam cho rằng, các làng nghề cần phát triển kỹ năng số, đẩy mạnh hoạt động bán hàng trực tuyến, cũng như triển khai công tác xúc tiến thương mại từ trực tiếp sang trực tuyến. "Nền tảng mạng xã hội cho phép chúng ta hỗ trợ cho các chủ thể sản phẩm cạnh tranh được bằng chất lượng sản phẩm, bằng câu chuyện sản phẩm. Các câu chuyện kể về nguồn gốc xuất xứ, về quá trình sản xuất sản phẩm tạo ra được niềm tin và cảm xúc với người tiêu dùng, qua đó có thể xúc tiến quảng bá, giới thiệu về truyền thống và nét văn hóa của sản phẩm", ông Tiến cho biết.●

Tò He.

Tình yêu dân tộc lấp lánh trong “bạc Định Công”

◉ PHẠM BÍCH NGỌC

Làng nghề truyền thống đậu bạc Định Công.

“Tôi tự nhủ phải cố gắng, quyết tâm học được nghề, bởi chỉ khi đó tôi mới có thể truyền nghề cho thế hệ sau”, đó là tâm sự của nghệ nhân Quách Phan Tuấn Anh, con trai của nghệ nhân cuối cùng trong làng đậu bạc Định Công, Hoàng Mai, Hà Nội, người đã gắn bó với nghề đậu bạc truyền thống hơn 20 năm qua.

Nghệ nhân Quách Phan Tuấn Anh.

Vùng đất Kinh Kỳ xưa từng nức tiếng với các làng nghề thủ công truyền thống như “gốm Bát Tràng, bạc Định Công, đồng Ngũ Xã”. Thế nhưng, đậu bạc Định Công, một làng nghề truyền thống có lịch sử lâu đời của Hà Nội đã có lúc tưởng chừng như sẽ bị thất truyền vĩnh viễn.

Vào đầu những năm 2000, làng nghề truyền thống đậu bạc Định Công chỉ còn sót lại một nghệ nhân cuối cùng là ông Quách Văn Trường. Hiểu được những giá trị tinh túy của nghề đậu bạc với lịch sử hơn một nghìn năm văn hiến, người con trai của nghệ nhân Quách Văn Trường, nghệ nhân Quách Phan Tuấn Anh (42 tuổi) đã quyết định nối nghiệp cha.

Bước chuyển mình mới

“Đậu bạc là một nghề truyền thống đáng quý, tôi rất muốn theo nghề, gìn giữ nghề và từ đó tận dụng

những kiến thức mà mình học được, phát triển nghề truyền thống quý báu của cha ông”, nghệ nhân Quách Phan Tuấn Anh chia sẻ.

Đậu bạc là quá trình nấu chảy bạc nguyên chất, cán kéo thành các sợi chỉ bạc, hai sợi chỉ nhỏ sau đó sẽ được se lại với nhau tạo nên sợi chỉ se bạc. Đó là điểm độc đáo, riêng biệt của các sản phẩm đậu bạc. Mỗi họa tiết đậu bạc sẽ được ghép từ hàng trăm cho đến hàng nghìn chi tiết nhỏ, mà mỗi một chi tiết được làm từ một mẫu chỉ se bạc. Tùy vào yêu cầu về trang trí và thiết kế, người thợ sẽ uốn hình các hoa văn khác nhau,

sau đó ghép chúng lại quanh xương bạc, rồi hàn gắn kết để cho ra sản phẩm sau cùng. Nhìn trên một sản phẩm đậu bạc, người ta sẽ luôn thấy được những hình vân được tạo thành từ sợi chỉ se bạc.

Thời điểm tiếp nối nghề đậu bạc từ cha mình, nghệ nhân Quách Phan Tuấn Anh không chỉ đi trên con đường cũ mà cha anh đã đi, mà còn mở ra nhiều hướng đi mới cho làng nghề. Không chỉ tập trung vào những sản phẩm trang sức bạc đơn thuần, nghệ nhân Tuấn Anh đã quyết

định thử sức với các sản phẩm tranh quà tặng, mô hình trang trí đậu bạc.

“Ở mỗi thời điểm, thị trường sẽ có những nhu cầu khác nhau, thế nên người làm nghề như chúng tôi phải luôn biết thay đổi, thích ứng theo từng giai đoạn, đặc biệt là trong việc thiết kế các mẫu mã sản phẩm”, nghệ nhân Quách Phan Tuấn Anh giải về quyết định đột phá của mình. Anh xác định rằng đây chính là bước chuyển mình giúp làng nghề truyền thống đậu bạc Định Công phát triển ổn định và bền vững hơn với một sức sống mới.

Theo anh Tuấn Anh, đậu bạc là một nghề thủ công truyền thống, duy chỉ có thể tìm thấy ở Định Công, đây vừa là nhược điểm, song đồng thời cũng là ưu điểm. Nhược điểm nằm ở chỗ nó không phát triển được ở quy mô rộng, rất dễ bị mai một, rất dễ bị thất truyền. Thế nhưng, về ưu điểm, đó chính là điểm khác biệt của đậu bạc Định Công, là lợi thế để sản phẩm có được chỗ đứng trong thị trường chung.

Dù cùng từ một bản thiết kế vẽ ra, nhưng chắc chắn sẽ không sản phẩm nào giống sản phẩm nào, vì đậu bạc là một tác phẩm thủ công, ở đó mỗi người thợ đều có hoa tay riêng.

Nghệ nhân Quách Phan Tuấn Anh chia sẻ: “Sau dần, càng làm tôi càng bị lôi cuốn, càng đam mê, tôi nhận ra bản thân rất yêu thích công việc này. Trong suốt quá trình làm việc, tôi luôn có được những không gian để thỏa sức sáng tạo. Với tôi, mỗi sản phẩm đều có một cái khó riêng, khi hoàn thiện được một sản phẩm mà cảm thấy ưng ý, tôi như vượt lên được chính bản thân mình thêm một chút”.

“Khi mình làm được sản phẩm này rồi, sẽ lại có sản phẩm khác khó hơn, bản thân tôi luôn luôn trong tâm thế muốn chinh phục những thử thách mới. Việc chinh phục được những sản phẩm có mức độ khó hơn, đòi hỏi kỹ thuật cao hơn, khả năng thiết

kết tốt hơn chính là những nấc thang, lồi cuốn tôi theo đuổi nghề đậu bạc truyền thống. Bởi vậy, dù cho có làm nghề 10, 20 hay 30 năm, sẽ không bao giờ có giới hạn trong nghề đậu bạc”, anh Tuấn Anh giải bày về động lực gắn bó với nghề. “Cũng giống như những người hoạ sĩ, chúng tôi luôn không ngừng tìm tòi, sáng tạo các tác phẩm mới”.

Giữ nghề cho quê hương, cho dân tộc

Nghệ nhân Quách Phan Tuấn Anh đang ấp ủ mở một phòng trưng bày truyền thống về làng nghề đậu bạc Định Công. Anh chia sẻ rằng: “Tôi luôn đau đầu về chuyện mọi người đến Định Công, hay kể cả ngay chính người Định Công, không biết đến nghề truyền thống đậu bạc, họ không hiểu đậu bạc thực sự là gì. Bởi vậy, ngay từ khi bắt đầu theo đuổi nghề đậu bạc, tôi đã mong muốn xây dựng một phòng trưng bày truyền thống”.

“Một phòng trưng bày chính thức sẽ là địa điểm vô cùng cần thiết để bất cứ ai cũng có thể đến ngắm nhìn, tìm hiểu và thậm chí là nghiên cứu về nghề đậu bạc. Đó sẽ là nơi không chỉ phục vụ cho thế hệ của chúng ta hiện tại, mà còn giúp lưu giữ được những nét đẹp văn hoá cho thế hệ mai sau”, anh nhấn mạnh.

Những người thợ tỉ mỉ thực hiện các công đoạn đậu bạc.

Còn chuyện truyền nghề, thông thường khi nhắc đến nghề truyền thống, người ta sẽ thường chỉ nghĩ đến việc giữ nghề trong gia đình, dòng họ, hoặc cho người dân địa phương. Thế nhưng, với nghệ nhân Quách Phan Tuấn Anh, anh sẵn sàng dạy nghề lại cho bất cứ ai mong muốn theo đuổi nghề đậu bạc. Đến nay, tại làng nghề đậu bạc Định Công, đội ngũ thợ lành nghề đã có hơn 10 người tham gia.

“Tôi làm như vậy vì thứ nhất, nếu bó hẹp ở Định Công, rất khó để có thể tìm được người muốn học nghề và theo nghề lâu dài. Thứ hai, nghề đậu bạc không chỉ đại diện cho nghề thủ công truyền thống của Định Công, mà sự tinh hoa của nó còn là đại diện cho nghề thủ

công truyền thống của dân tộc. Dù là người ở đâu, khi được truyền lại nghề họ vẫn học, lấy gốc từ Định Công, vậy nên đó không phải câu chuyện quá lớn để bận tâm”, nghệ nhân Tuấn Anh giải thích. “Trên hết, tôi chỉ một lòng muốn lưu giữ và phát triển nghề đậu bạc truyền thống mà cha ông để lại”.

Nghệ nhân Tuấn Anh cũng chia sẻ rằng: “Khi truyền lại nghề cho các người thợ thuộc thế hệ sau, tôi luôn nhấn mạnh với họ rằng kĩ thuật sử dụng chỉ là một yếu tố để tạo nên tác phẩm đậu bạc chất lượng, nhưng để cho ra đời một tuyệt tác đậu bạc, phần quan trọng hơn chính là cái hồn được thể hiện ở trong nó. Điều này không phải người thợ nào, người nghệ

Đền Tổ nghề Kim hoàn cũng là nơi làm việc của các nghệ nhân làng nghề.

nhân nào cũng có thể làm được, và cũng không phải lúc nào “cái hồn” đó cũng được lột tả chân thực nhất”.

“Là một người trẻ, yêu thích trang sức, đến nay em đã gắn bó với nghề đậu bạc được hơn 7 năm. Em tin rằng khi niềm đam mê đủ lớn, người trẻ hoàn toàn có thể theo đuổi nghề thủ công truyền thống. Kiên trì học hỏi từ những cái nhỏ, dần dần các bạn sẽ có động lực để phát triển mình hơn và

gắn bó với nghề”, Đỗ Ngọc Tuấn (22 tuổi), một trong những người thợ trẻ nhất của làng nghề đậu bạc Định Công cho biết.

Gặp gỡ và lắng nghe những chia sẻ “rút ruột” của nghệ nhân Quách Phan Tuấn Anh, mới thấy, từ trong ánh mắt và trong từng lời đáp chứa đựng sự quyết tâm rất lớn của người nghệ nhân gạo cội. Ban đầu, tôi có ý định hỏi anh rằng làm thế nào mà anh có thể giữ được nhiều người trẻ theo nghề truyền thống đến như vậy... nhưng sau cùng, tôi đã tự tìm được câu trả lời.

Không chỉ bằng tài năng, mà chính sự tâm huyết của người nghệ nhân say mê công việc đã kéo dặt ngũ thợ ở lại, gắn bó với người “đầu tàu”. Hơn cả, trong họ có chung chung một niềm khát khao, một khát khao cháy bỏng muốn gìn giữ và phát triển cái nghề đậu bạc truyền thống của Định Công cũng như của dân tộc. ●

Nghề thêu thủ công truyền thống ở thôn Đông Cúu (xã Dũng Tiến, huyện Thường Tín, Hà Nội) đã được công nhận là Di sản văn hóa phi vật thể quốc gia được 7 năm. Với những người con Đông Cúu, thêu truyền thống không chỉ là một nghề mưu sinh mà còn là một nét đẹp văn hóa của xứ Đoài không thể đánh mất.

Đàn ông dạy nhau cầm kim chỉ

Con đường dẫn về huyện Thường Tín, dọc quốc lộ 1A là trải dài các làng nghề thêu truyền thống. Những biển hiệu rực rỡ với đủ loại thêu, thêu câu đối, bức tranh treo ở đình, chùa; thêu tranh phong cảnh, tranh truyền thần; thêu trang phục cung đình, sân khấu... Duy chỉ có làng Đông Cúu, xã Dũng Tiến là có nghề “thêu áo cho vua”, với những chiếc áo long bào tinh xảo trong từng đường kim mũi chỉ.

Ông Nguyễn Thế Du, Chủ tịch Hội nghề thêu truyền thống làng Đông Cúu hồ hởi đón tôi vào cơ ngơi xưởng thêu uy tín ngay sát mặt đường lớn chạy dọc thôn. Hai ma-nơ-canh đứng trước cửa hiệu đứng khoan thai trong trang phục cung đình rực rỡ, đường chỉ thêu tỉ mỉ từ trên xuống dưới. Hai chiếc lọng đỏ rực cao gấp đôi chủ xưởng, được trang trí cầu kỳ bằng các đường thêu tỉ mỉ và điều luyện dành cho vua chúa xưa cũng được trưng bày nổi bật giữa bạt ngàn vải vóc, chỉ thêu đủ màu sắc gây ấn tượng mạnh với tất cả du khách ghé thăm.

“Xưa làng thêu long bào Đông Cúu nổi tiếng “ăn đứt” mọi hiệu thêu trong kinh thành. Sản phẩm thêu của Đông Cúu được thực hiện rất cầu kỳ và phức tạp, thậm chí thợ giỏi ở làng rất khó tính. Con rổng, con phượng ở làng khác có thể mất nét, thiếu móng... nhưng riêng của làng Đông Cúu phải đủ”, ông Nguyễn Thế Du tự hào nói.

Người dân Đông Cúu miệt mài thêu tay.

“Đệt” di sản từ đường kim mũi chỉ

◉ VIỆT ĐÀN

Tuy là một màu chỉ, một mũi kim nhưng dưới bàn tay của các nghệ nhân, các đường chỉ, đường viền được dệt trên tấm vải may của thợ Đông Cúu lúc nào cũng mềm mại, uốn lượn và nhẹ nhàng hơn so với các sản phẩm thêu ở nơi khác. Điểm đặc biệt là nghề nhân, thợ giỏi trong

làng thêu đa phần là nam giới. Có gia đình từ ông nội đến bố, con trai đều gắn bó với nghề thêu, nam giới trong nhà dạy nhau cầm kim chỉ từ những ngày con nhỏ ẽ a học chữ, đánh vần. Rồi sau đó, con trai lại lấy vợ, sinh con, cùng gia đình nhỏ giữ gìn nghề thêu của quê hương.

Cũng theo ông Du, 70% dân số trong làng làm nghề thêu, họ vừa mưu sinh, vừa cùng nhau giữ gìn di sản văn hóa. Hội nghề thêu truyền thống làng Đông Cúu có rất nhiều nghệ nhân và thợ giỏi, lành nghề, nhưng dám đứng làm chủ các xưởng thêu chỉ có gần 100 người.

Ở làng Đông Cúu, độc đáo nhất là nghề thêu áo long bào, nghề nhân nổi tiếng nhất được trao nhiệm vụ cao cả phục chế nghề thêu long bào trong làng là nghệ nhân Vũ Văn Giỏi. Để làm ra một chiếc áo thờ thành hoàng làng, áo ngự thường phải ứng dụng nhiều kiểu thêu khác nhau, đòi hỏi sự miệt mài cẩn mẫn vô cùng hoàn hảo, có lần nghệ nhân Vũ Văn Giỏi đã phải mất đến gần 2 năm mới hoàn thành một chiếc, độ bền của áo ngự đó thường lên đến vài trăm năm.

Bên cạnh nghề phục chế các long bào cổ trở thành di sản văn hóa cho đời sau chiêm ngưỡng, người dân Đông Cúu hiện nay chủ yếu kiếm sống bằng nghề thêu long bào phục vụ các loại hình diễn xướng sân khấu, và thêu trang phục hầu đồng. Thực hành tín ngưỡng thờ mẫu được công nhận UNESCO công nhận là Di sản văn hóa phi vật thể nên làng nghề ngày càng phát triển. Diễn xướng hầu đồng có 36 giá nên nhu cầu mua bán trang phục cho lĩnh vực sân khấu đặc biệt này vô cùng phong phú. Theo ông Nguyễn Thế Du, ba năm trước, Đông Cúu cũng như các địa phương khác trên cả nước từng gặp khó khăn vì dịch bệnh. Nhưng sau thời gian giãn cách COVID-19, làng nghề bắt nhịp nhanh chóng, bám sát thị trường, liên tục sáng tạo những mẫu mã mới, tạo mối quan hệ chặt chẽ với

Đời sống làng Đông Cui đã thay đổi từng ngày.

những khách hàng thân thiết. Người dân trong làng sống với nghề truyền thống ổn định, kinh tế vững vàng, khách hàng thường xuyên liên hệ với xưởng thêu và đặt hàng qua zalo, điện thoại...

Hàng năm, cứ đến ngày 2/6 Âm lịch, người dân Đông Cui lại tề tựu đông đủ để tổ chức lễ Giỗ tổ nghề thêu truyền làng Đông Cui kết nạp các thành viên mới vào Hội như một cách tạo nên những nhân tố mới, củng cố lớp thợ giỏi, khích lệ các thế hệ sau giữ gìn nghề truyền thống của cha ông để lại, lớp trẻ này tiếp bước lớp trẻ khác...

Lớp trẻ hào hứng tiếp nghề

Trong đội ngũ thợ giỏi là thành viên của Hội làng nghề thêu truyền thống Đông Cui có khoảng 1/3 là những bạn trẻ, những người thợ thế hệ 9X, thậm chí 2000 trở về đây. Đó là bật mí của Phạm Tiến Tuyến, Bí thư chi bộ thôn Đông Cui, một thợ thêu giỏi sinh năm 1989 kiêm Phó Bí thư Đoàn xã Dũng Tiến, huyện Thường Tín, Hà Nội.

Phạm Tiến Tuyến kể lại, anh được học nghề từ những ngày còn bé xíu, ngày nào cũng loanh quanh bên ông nội, bên bố và mọi thành viên

trong gia đình xem thêu thùa, ngắm nghía sự tỉ mỉ trong từng đường kim mũi chỉ. Từ nghề truyền thống được học hỏi từ cha ông, Tuyến lấy kiến thức đã học ở Đại học Kinh tế quốc dân trở về làng, đứng ra mở xưởng chuyên phục vụ quần áo hầu đồng. Theo Tuyến, người trẻ như anh được tiếp cận công nghệ nhiều hơn, hiểu hơn về thương mại điện tử nên quá trình tiếp cận khách hàng, quảng bá sản phẩm nhanh chóng hơn lớp ông cha đi trước. Chưa kể, những người trẻ với góc nhìn trẻ trung, năng động, có sự sáng tạo hơn, phục vụ tốt hơn nhu cầu ngày càng đa dạng của khách hàng.

"Nghề nào cũng vậy, cứ đam mê, nhiệt huyết, có trách nhiệm với những sản phẩm

mình làm ra là sẽ sống được bằng nghề, cho kinh tế vững vàng và ổn định", Tuyến cười nói. Người vợ hiền của Tuyến quê ở Sơn Tây, theo chồng về Đông Cui cũng được học nghề cổ truyền, cả hai vợ chồng bám nghề bằng tất cả niềm đam mê trong từng đường kim mũi chỉ.

“

Nghề nào cũng vậy, cứ đam mê, nhiệt huyết, có trách nhiệm với những sản phẩm mình làm ra là sẽ sống được bằng nghề, cho kinh tế vững vàng và ổn định.

Phạm Tiến Tuyến

Cũng giống Phạm Tiến Tuyến, con cháu nhà nghề nhân Vũ Văn Giỏi, các con ông Nguyễn Thế Du, những người con thế hệ 8X, 9X năng động, từ con gái đến con trai đều sống bằng nghề thêu cổ truyền Đông Cui. Nhiều xưởng thêu của bạn trẻ còn mạnh dạn nhập thêm máy móc về, phục vụ số lượng lớn khi có khách yêu cầu.

Theo ông Du, những tấm vải thêu dùng máy thường cứng hơn, việc dùng máy hay thêu tay phụ thuộc vào nhu cầu của mỗi khách hàng, nhưng riêng thêu bắt nét thì không thể dùng máy. Những kĩ xảo tỉ mỉ luôn phải tự tay đi từng đường kim, mũi chỉ, và phải thật cẩn thận, kĩ càng. "Dù dùng máy hay thêu tay thủ công, người thợ đều phải dồn tất cả tâm huyết vào sản phẩm", ông Du khẳng định.

Ước mong về một điểm du lịch làng nghề

Theo ông Nguyễn Thế Du, sau khi được công nhận là Di

sản văn hóa phi vật thể quốc gia, thợ giỏi làng Đông Cui đã được các cấp, các ngành quan tâm, mở nhiều lớp tập huấn nâng cao tay nghề cho đội ngũ kế cận hiện nay. Cuộc sống của người dân đã từng ngày thay da đổi thịt, người dân sống được bằng nghề, say mê với nghề.

Nhưng thế chưa đủ, ông luôn ước mong làng Đông Cui có một mặt bằng đủ rộng để làm điểm du lịch làng nghề. Đó sẽ là điểm hẹn của nghệ nhân, thợ giỏi yêu nghề, nơi giới thiệu, trưng bày sản phẩm thêu cổ truyền của làng Đông Cui, thu hút khách du lịch đến làng.

Một mong muốn nữa của Chủ tịch Hội nghề thêu cổ truyền Đông Cui là thành phố có thêm cơ chế động viên, khích lệ các nghệ nhân, thợ giỏi tại các làng nghề ngoại thành, công nhận danh hiệu Nghệ nhân cho những thợ giỏi trong làng để họ thêm yêu nghề, gắn bó với nghề.

"Để việc phát triển du lịch làng nghề gắn với xây dựng thương hiệu "Thành phố sáng tạo" thực sự có hiệu quả, cần có thêm cơ chế giữ chân nghệ nhân, giữ lại nghề cổ truyền, giống như các làng khác giữ lại những ngôi nhà có kiến trúc cổ, sưu tầm các sản phẩm nổi tiếng, đồng thời tạo điều kiện cho địa phương mở các điểm du lịch, phòng trưng bày hiện vật lịch sử phát triển làng nghề... để làng nghề ngày càng phát triển. Nhưng yếu tố quan trọng nhất vẫn là khích lệ, động viên các nghệ nhân, thợ giỏi trong làng, những người am hiểu nghề, hiểu biết sâu về phong tục và văn hóa làng để giới thiệu với du khách. Họ là những người sẽ gửi lại cho thế hệ sau những nét tinh hoa nổi bật nhất từ chính kinh nghiệm một đời gắn bó của mình với làng nghề", ông Nguyễn Thế Du nói.●

Di sản kéo co - Sợi dây kết

◉ MAI SƠN

Là một trong số những địa phương còn bảo lưu thực hành kéo co tại Việt Nam, quận Long Biên, Hà Nội vừa kết hợp với Trung tâm Nghiên cứu và phát huy giá trị di sản văn hóa (CCH) tổ chức Liên hoan Liên hoan trình diễn Nghi lễ và trò chơi kéo co Việt Nam - Hàn Quốc. Đây là dịp đặc biệt để các cộng đồng trong và ngoài nước tự hội, nhìn nhận lại giá trị di sản kéo co, từ đó mở ra những cơ hội hợp tác liên quốc gia qua sự đồng điệu của văn hóa truyền thống.

Di sản đa quốc gia

Cách đây hơn 10 năm các nhà khoa học, các nhà quản lý văn hóa của 4 quốc gia là Campuchia, Hàn Quốc, Philippines và Việt Nam đã cùng với cộng đồng nghiên cứu nhận diện những giá trị di sản của Kéo co khu vực Châu Á - Thái Bình Dương và thống nhất xây dựng hồ sơ để cử UNESCO ghi danh là di sản văn hóa phi vật thể của nhân loại.

Có thể nói, kéo co là nghi lễ rất cổ của cả khu vực Đông Á và Đông Nam Á khi mỗi vùng đất có cách thức thực hành riêng nhưng cùng chung một tinh thần là hướng đến sự phồn thực, sinh sôi, phát triển. Đến năm 2015, hồ sơ đa quốc gia Nghi lễ và trò chơi kéo co ở Việt Nam, Campuchia, Hàn Quốc và Philippines đã được UNESCO đưa vào danh sách Di sản văn hóa phi vật thể đại diện của nhân loại.

Xuất phát từ một trò chơi dân gian được trình diễn vào dịp lễ hội, sau gần một thập kỷ được ghi danh là Di sản văn hóa phi vật thể đại diện của nhân loại, các cộng đồng trong nước và quốc tế sở hữu Nghi lễ và trò chơi kéo co vẫn

đang nỗ lực bảo tồn, phát huy giá trị di sản này. Điều đó cho thấy sự chung tay, niềm đam mê cũng như tình cảm đầy trân trọng mà các cộng đồng có được trong quá trình bảo vệ, phát huy các giá trị di sản.

Hiện nay, Việt Nam còn bảo lưu một số lễ hội kéo co độc đáo, tiêu biểu như Nghi lễ và trò chơi kéo co ở Hữu Chấp (nay thuộc phường Hòa Long, thành phố Bắc Ninh, tỉnh Bắc Ninh); Nghi lễ kéo co ngồi tại lễ hội đền Trần Vũ (phường Thạch Bàn, quận Long Biên, Hà Nội); Lễ hội kéo co của người Tày (xã Khánh Yên Hạ, huyện Văn Bàn, tỉnh Lào Cai); Lễ hội Kéo song ở ba làng Hương Canh, Ngọc Canh và Tiên Canh (thị trấn Hương Canh, huyện Bình Xuyên, tỉnh Vĩnh Phúc); lễ hội kéo co của người Tày ở thôn Trung Đô, xã Bảo Nhai, huyện Bắc Hà, tỉnh Lào Cai.

Nhận định về thực hành Nghi lễ và trò chơi kéo co ở trong nước, PGS.TS Đỗ Văn Trụ, Chủ tịch Hội Di sản Văn hóa Việt Nam cho biết: "Sau khi được ghi danh, di sản kéo co không chỉ thuộc về một cộng đồng hay riêng Việt Nam mà còn là một phần của di sản

thế giới. Do đó chúng ta cần gìn giữ, phát huy, liên kết các cộng đồng trong nước, đồng thời kết nối với các quốc gia cũng sở hữu di sản tương tự."

Phát hiện hai cộng đồng sở hữu di sản tại Việt Nam

Trong bức tranh văn hóa đa sắc màu của Nghi lễ và trò chơi kéo co của các nước trên thế giới, Việt Nam là quốc gia có nhiều hình thức kéo co phong phú, phản ánh tính đa tộc người, thể hiện những đặc trưng về môi trường sinh thái, điều kiện lịch sử, xã hội

của từng cộng đồng dân cư. Không đơn thuần là một trò chơi, một môn thể thao, kéo co còn là di sản gắn bó với tín ngưỡng, có tính thiêng, mang ý nghĩa lớn lao trong gắn kết cộng đồng qua nhiều thế hệ.

Nghi lễ và trò chơi kéo co gắn với nền nông nghiệp cổ xưa của người Việt, được cho là bắt nguồn từ nghi lễ cầu mưa của cư dân trồng lúa. Người Việt gọi "kéo co" bằng nhiều tên như "kéo song", "kéo mây", "kéo co ngồi", "kéo mỏ", người Tày gọi là "Nhanh vai", "pêng luông", người Giáy là "So vai", người Thái là "Nạ bai"...

Không chỉ phong phú về tên gọi, vật liệu, cách thức chơi cũng như ý nghĩa biểu tượng của kéo co rất đa dạng. Từ những loài thực vật sinh trưởng trong điều kiện khí hậu nhiệt đới, nóng ẩm, gió mùa, người dân đã chọn lựa ra các loài cây thích hợp như cây tre, cây song, cây mây... làm vật liệu kéo và dây kéo co, cũng như sáng tạo nên những cách thức kéo co sinh động.

Theo PGS.TS Đỗ Văn Trụ, nghi lễ kéo co tồn tại ở khắp cả nước, không chỉ trong cộng đồng người Kinh mà còn trong các dân tộc như Tày, Dáy, mỗi nơi có một sắc thái riêng, tạo nên sự đa dạng văn hóa. Kéo co không chỉ là trò chơi hay hoạt động thể thao mà còn là một nghi lễ thiêng liêng gắn kết với đời sống tinh thần, tâm linh và ước vọng tốt đẹp của cộng đồng, với những sắc thái riêng của mỗi quốc gia và mỗi vùng miền.

Vừa qua, nhân kỷ niệm 8 năm ghi danh hồ sơ quốc gia di sản cũng như hướng tới kỷ niệm Ngày Di sản Văn hóa Việt Nam, chuỗi Liên hoan trình diễn Nghi lễ và trò chơi kéo co Việt Nam - Hàn Quốc đã diễn ra trong ngày 17-18/11

nối Thủ đô với thế giới

Nghỉ lễ và trò chơi kéo co của một số cộng đồng tại Việt Nam.

Trong khuôn khổ Liên hoan, triển lãm Chung một sợi dây đã diễn ra nhằm trưng bày các pano bài viết và hình ảnh, giới thiệu giá trị, ý nghĩa và hình thức nghi lễ và trò chơi kéo co tại 4 nước Campuchia, Philippines, Hàn Quốc và Việt Nam. Liên hoan nghi lễ và trò chơi kéo co 2023 bao gồm một chuỗi sự kiện diễn ra song song và đồng thời với Lễ hội Thiết kế sáng tạo Hà Nội 2023.

tại Di tích Quốc gia Đền Trần Vũ, phường Thạch Bàn, quận Long Biên, Hà Nội. Với sự tham gia của gần 500 nghệ nhân, người thực hành nghi lễ và trò chơi kéo co cũng như các đại biểu đến từ Việt Nam, Hàn Quốc, Philippines... sự kiện nhằm tăng cường kết nối và trao đổi giữa các cộng đồng sở hữu di sản kéo co tại Việt Nam và các quốc gia từng được UNESCO ghi danh.

Tại sự kiện, đại diện các địa phương cùng các nhà khoa học đã bàn luận xung quanh chủ đề giữ gìn, bảo vệ và phát huy di sản kéo co trong đời sống hiện đại. Đồng thời, TS Lê Thị Minh Lý, đại diện Hội Di sản văn hóa Việt Nam cũng chia sẻ thông tin có hai cộng đồng sở hữu thực hành kéo co mới được phát hiện tại Việt Nam trong quá trình nghiên cứu khảo sát. Đó là cộng đồng Hòa Loan (Vĩnh Phúc) và cộng đồng ở Ngải Khê - Phú Xuyên (Hà Nội). Sự kiện này sẽ mở ra cơ hội mới để kết nối các cộng đồng kéo co, từ đó mở rộng hồ sơ ghi danh vào danh mục di sản văn hóa đại diện nhân loại.

Đặc biệt trong khuôn khổ liên hoan, người dân Thủ đô

và du khách đã được chứng kiến nghi lễ và trò chơi kéo co với sự tham gia của 7 cộng đồng kéo co tại Việt Nam, bao gồm: Kéo co ngòi ở đền Trần Vũ (quận Long Biên, Hà Nội); Kéo mỏ ở thôn Xuân Lai (huyện Sóc Sơn, Hà Nội); Kéo mỏ ở thôn Ngải Khê (huyện Phú Xuyên, Hà Nội); Kéo co tre ở thôn Hữu Chấp (Bắc Ninh); Kéo song ở thị trấn Hương Canh (Bình Xuyên, tỉnh Vĩnh Phúc); Kéo co ở thôn Hòa Loan (huyện Vĩnh Tường, tỉnh Vĩnh Phúc) và kéo co của cộng đồng người Tày (huyện Bắc Hà, tỉnh Lào Cai) và Hội Kéo co Gijisi (thành phố Dangjin, Hàn Quốc).

Chú trọng kết nối các chủ thể di sản

Trong bối cảnh đô thị hóa đang diễn ra mạnh mẽ, việc bảo vệ các thực hành văn hóa là một yêu cầu bức thiết bởi chúng không chỉ gắn với các lễ thức, tâm linh mà còn gắn bó với đời sống tinh thần của người dân. Các yếu tố văn hóa là cơ sở để tạo ra mối cộng cảm giữa người với người, giữa các cộng đồng với nhau, làm chậm lại ít nhiều nhịp sống công nghiệp sôi động, nơi cư dân không có điều kiện giao lưu, tiếp xúc với nhau thường ngày.

Tuy các yếu tố văn hóa nói chung và thực hành kéo

“

Sau khi được ghi danh, di sản kéo co không chỉ thuộc về một cộng đồng hay riêng Việt Nam mà còn là một phần của di sản thế giới.

PGS.TS Đỗ Văn Trụ

co nói riêng có tầm quan trọng như vậy nhưng theo PGS.TS Đỗ Văn Trụ từ sau khi ghi danh, những hành động và chiến lược để phát huy giá trị di sản này ở Việt Nam còn rất hạn chế. Cũng tại Việt Nam, từ khi được ghi danh đến nay các cộng đồng vẫn

chưa liên kết được với nhau. Muốn phát huy di sản, các cộng đồng kéo co trong Việt Nam cần có sự liên kết chặt chẽ để tạo tiền đề cho việc liên kết với các cộng đồng kéo co quốc tế.

Từ phía địa phương, đại diện cho một trong những cộng đồng sở hữu di sản, TS. Dương Tuấn Nghĩa, Phó Giám đốc Sở Văn hoá và Thể thao tỉnh Lào Cai đề xuất các cộng đồng cần tăng cường hơn nữa các chương trình hỗ trợ bảo tồn và phát huy giá trị di sản văn hóa Nghi lễ và trò chơi kéo co từ nguồn Chương trình Mục tiêu quốc gia.

“Bên cạnh đó cần tăng cường các kế hoạch tổ chức các chương trình giao lưu trình diễn Di sản văn hoá phi vật thể đại diện của nhân loại theo chu kỳ 2-3 năm/lần; luân phiên tổ chức tại các tỉnh/thành phố có chung Di sản Văn hóa phi vật thể đại diện của nhân loại. Có như vậy, Việt Nam không chỉ bảo tồn mà còn có thể thúc đẩy mạnh mẽ quá trình phát huy di sản Nghi lễ và trò chơi kéo co”, ông Dương Tuấn Nghĩa nhấn mạnh. ●

Toàn cảnh lễ hội kéo co tại đền Trần Vũ.

Tác phẩm Vọng âm biểu diễn tại đêm khai mạc Lễ hội Thiết kế Sáng tạo Hà Nội 2023.

Dòng chảy di sản hợp lưu cùng sáng tạo nghệ thuật

◉ THÁI QUÂN

Đến hẹn lại lên, Lễ hội Thiết kế Sáng tạo Hà Nội 2023 mang theo kỳ vọng thổi làn gió mới vào những hoạt động văn hóa, nghệ thuật tại Thủ đô Hà Nội.

Tiềm năng chờ đánh thức

Lễ hội Thiết kế Sáng tạo là hoạt động thường niên của Thành phố Hà Nội nhằm triển khai Kế hoạch thực hiện các sáng kiến gia nhập Mạng lưới các Thành phố Sáng tạo của UNESCO, thúc đẩy phát triển công nghiệp văn hoá, khẳng định vị thế tiên phong của Hà Nội ở tầm quốc gia, hội nhập với xu thế kinh tế sáng tạo quốc tế.

Với chủ đề “Dòng chảy”, năm nay lễ hội tập trung vào ba trụ cột chính: Thiết kế, Cộng đồng và Sáng tạo; nhằm hướng tới dòng chảy huyết mạch kết nối giá trị lịch sử, văn hoá, kinh tế, xã hội của Thủ đô, tuyển trải nghiệm của Lễ hội nhấn mạnh vào sự kết nối hai bên bờ sông qua cầu Long Biên lịch sử, đồng thời làm nổi bật các giá trị văn hóa

lịch sử tại các quận, huyện. Bên cạnh đó, chính sách di dời các cơ sở sản xuất công nghiệp ra khỏi nội đô đã và đang để lại những di sản công nghiệp giàu tiềm năng chờ được đánh thức.

Đây là cơ hội để tạo ra những trải nghiệm biến di sản công nghiệp thành tổ hợp văn hóa sáng tạo, tạo ra dịch vụ, sản phẩm mới và thu hút đầu tư, thực hiện chiến lược phát triển Công nghiệp văn hoá Thủ đô, hướng đến phát triển bền vững. Với tầm nhìn chuyển đổi này, Nhà máy Xe lửa Gia Lâm là điểm nhấn của Lễ hội năm nay - có tiềm năng trở thành tổ hợp văn hóa sáng tạo mới vô cùng hấp dẫn giới trẻ của thành phố Hà Nội.

Chia sẻ về ý tưởng lễ hội, Giám đốc Sở Văn hóa và Thể thao & Du lịch Hà Nội Đỗ Đình Hồng cho biết nội dung các sự

Vẻ đẹp mới của di sản Tháp nước Hàng Đậu.

kiện xoay quanh chủ đề “Dòng chảy” nhằm kết nối sáng tạo và phát huy truyền thống lịch sử văn hóa, hướng tới sự phát triển của ngành Công nghiệp văn hóa sáng tạo dọc hai bên bờ sông Hồng.

“Hà Nội không chỉ mong muốn tạo ra một lễ hội sáng tạo trong 10 ngày mà còn muốn gìn giữ các hoạt động sáng tạo đó, gắn chúng với các không gian cụ thể của Thủ đô để từ đó tính đến chuyển phát triển bền vững, hướng đến dòng chảy di sản trong Thành phố sáng tạo”, ông Đỗ Đình Hồng nhấn mạnh.

Theo đó, Lễ hội Thiết kế Sáng tạo Hà Nội 2023 quy tụ hơn 200 đơn vị, nhà sáng tạo và nghệ sĩ thuộc các đối tượng khác nhau trong các lĩnh vực thiết kế sáng tạo, đặc biệt là nhiều nghệ sĩ trẻ đã đang tích cực tham gia ý tưởng và đồng hành cùng chương trình. Xuyên suốt từ ngày 17 đến 26/11, chuỗi sự kiện của lễ hội dự kiến có hơn 60 hoạt động văn hóa với 4 công trình giới thiệu kiến trúc, hơn 20 trưng bày và triển lãm, hơn 20 hội thảo, tọa đàm trong đó có 5 hội thảo quốc tế, 9 hoạt động giới thiệu nghệ thuật, chuỗi sự kiện cộng đồng, hội chợ sáng tạo được tổ chức

tại tuyến địa điểm chính của Lễ hội là Nhà máy xe lửa Gia Lâm, Tháp nước Hàng Đậu và vườn hoa Vạn Xuân; Ga Long Biên; Ga Gia Lâm và các hoạt động, sự kiện văn hóa trên địa bàn các quận huyện thị xã tại Hà Nội.

Bản sắc nghệ thuật Thủ đô

Một trong những điểm nhấn độc đáo của Lễ hội Thiết kế Sáng tạo Hà Nội 2023 chính là đêm khai mạc mãn nhãn tại Nhà máy Xe lửa Gia Lâm, Hà Nội. Ra đời cách nay gần 120 năm, Nhà máy Xe lửa Gia Lâm từng đóng vai trò quan trọng trong lịch sử ngành đường sắt. Việc nhắc lại lịch sử và sáng tạo trong không gian của nhà máy là dịp để công chúng cảm nhận rõ hơn chủ đề “Dòng chảy” của Lễ hội Thiết kế Sáng tạo năm nay.

Với ý tưởng gợi lên ước vọng của cộng đồng, của những nhà sáng tạo, chương trình nghệ thuật bao gồm hai chương với chương một

Người trẻ xếp hàng dài tham dự lễ hội.

“Qua miền ký ức” và chương hai “Ước vọng” như một lời nhắn nhủ từ quá khứ và bước tới tương lai với điểm tựa từ di sản bản địa”.

Điểm nhấn của chương trình là tiết mục Vọng âm, trình diễn nghệ thuật sân khấu thời trang quý tộc cổ thời Lê, Lý, Trần và diễu hành kỵ xạ binh, biểu diễn bởi NSND Ánh Dương, NSUT Trung Vân, NSUT Quang Cường, NSUT Nguyễn Quyên (cùng các nghệ sĩ Nhà hát Tuồng Việt Nam), Kèn chiến NSUT Ngọc Khánh, nhóm múa, Đội Kỵ xạ trang phục chiến tướng thời Trần, 30 người mẫu và các phục trang cổ của Vạn Thiên Y.

Theo đó, Vọng âm là tác phẩm trình diễn theo phong cách thực cảnh và sân khấu đương đại. Trong bối cảnh toàn cầu hóa, nghệ thuật truyền thống đang trở nên tìm về nguồn cội để kiến tạo một bản sắc sân khấu mang tầm thời đại với tinh thần Việt Nam. Vọng âm là một cái nhìn đa chiều về quá khứ, về các

nhân vật, từ đó khán giả và cả người nghệ sĩ cùng sẽ có những chia sẻ, sự trăn trở với các biến cố lịch sử, để hiểu và yêu hơn lịch sử đất nước mình.

Cùng với đó, chương trình còn bao gồm rất nhiều những tiết mục hấp dẫn khác như: Liên khúc Qua miền ký ức như một hành trình giai điệu xuyên suốt văn hóa Việt. Liên khúc là sự kết hợp với bản phối đương đại từ chất liệu dân gian truyền thống Việt Nam như: dân gian Bắc bộ, Lưu thủy kim tiền, Lý ngựa ô...

Đêm khai mạc quy tụ nhiều lớp ca sĩ, nghệ sĩ tài

năng như Chỉ huy dàn nhạc Đồng Quang Vinh, Nghệ sĩ Violin Thiện Minh, Nhóm Oplus, Bảo Trâm Idol, chỉ huy hợp xướng Lương Hải Anh, Hợp xướng AST, Dân nhạc dân tộc Sứ sống mới (20 nhạc cụ), Cao Bá Hưng, Mạc Mai Sương, Beatboxer Đoàn Khoa, Câu lạc bộ nghệ thuật Ngọc Trai Việt...

Chia sẻ về lễ hội và đêm khai mạc, Phó Chủ tịch UBND TP Hà Nội Vũ Thu Hà cho biết lịch sử hình thành phát triển nghìn đời của Thăng Long - Hà Nội gắn liền với dòng chảy sông Cái - sông Hồng. Trong tương lai, Hà Nội tiếp tục đặt sông Hồng vào trung tâm của phát triển.

Vi vậy “Dòng chảy” tại Lễ hội Thiết kế Sáng tạo Hà Nội

“
Hà Nội không chỉ mong muốn tạo ra một lễ hội sáng tạo trong 10 ngày mà còn muốn gìn giữ các hoạt động sáng tạo đó, gắn chúng với các không gian cụ thể của Thủ đô để từ đó tính đến chuyện phát triển bền vững, hướng đến dòng chảy di sản trong Thành phố sáng tạo.

Ông Đỗ Đình Hồng

2023 còn mang ý nghĩa tượng trưng về sự kế thừa, tiếp nối quá khứ vào cuộc sống hiện đại, khiến những sự kiện diễn ra tại Nhà máy Xe lửa Gia Lâm là thí dụ điển hình. Trên nền những phân xưởng sản xuất - nơi ghi dấu ấn của sự phát triển công nghiệp hàng trăm năm - sẽ là những triển lãm, những màn trình diễn nghệ thuật, những cuộc hội thảo, tọa đàm mang đậm dấu ấn đương đại.

Giá trị mới của di sản

Ngoài không gian chính là Nhà máy xe lửa Gia Lâm, các hoạt động của Lễ hội Thiết kế Sáng tạo Hà Nội 2023 còn diễn ra tại một số không gian nổi bật trong thành phố như Tháp nước Hàng Đậu, Ga Long Biên, Ga Gia Lâm... Đây đều là những di sản công nghiệp gắn bó với Hà Nội cả thế kỷ qua. Theo thống kê của ban tổ chức sau 3 ngày đầu lễ hội, không gian Tháp nước Hàng Đậu đã đón tiếp hơn 3.000 lượt khách tham quan, Nhà máy xe lửa Gia Lâm đón tiếp gần 20.000 lượt. Kết quả này mở ra triển vọng mới

trong việc đánh thức những di sản còn “say ngủ” trong thành phố để mở rộng không gian văn hóa công cộng cũng như tạo cảm hứng cho ý tưởng sáng tạo.

Sau hai địa điểm nói trên, chuyến tàu “Hành trình di sản” với những trải nghiệm văn hóa, nghệ thuật độc đáo được Tổng Công ty Đường sắt Việt Nam tổ chức tuyến từ nhà ga Long Biên qua cầu Long Biên và kết thúc tại nhà ga Gia Lâm nhằm phục vụ du khách tham quan lễ hội cũng luôn trong tình trạng hết vé, kín khách.

Chia sẻ với Tạp chí Ngày Nay, ông Đỗ Văn Hoan, Chủ tịch Hội đồng quản trị Công ty vận tải đường sắt Hà Nội cho biết đơn vị đã khai thác những chuyến tàu phục vụ nhu cầu của các nhóm khách hàng, tương tự chuyến tàu “Hành trình di sản”, từ 5 năm nay. Dù vậy, Lễ hội Thiết kế Sáng tạo Hà Nội là một dịp tốt để đơn vị hiểu hơn nhu cầu của du khách, có những cải tiến phù hợp với văn hóa Thủ đô.

Cùng theo thông tin từ Tổng Công ty Đường sắt Việt Nam, mức độ quan tâm của du khách với chuyến tàu “hành trình di sản” sẽ được đánh giá sau khi kết thúc lễ hội. Nếu như hiệu quả của việc chạy tour đường sắt này trong việc thu hút du khách, làm sống lại di sản Hà Nội, đơn vị sẽ có đề xuất để đưa tour trải nghiệm này hoạt động thường xuyên.

Bên cạnh đó, trả lời về tương lai của Nhà máy xe lửa Gia Lâm, bà Vũ Thu Hà cho biết việc sản xuất của nhà máy sẽ được di dời đến một nơi khác, nhưng những hoạt động trong khuôn khổ lễ hội là gợi ý, để di sản của Nhà máy có thể sẽ được tiếp nối, được tái sinh, trở thành những không gian văn hóa sáng tạo.●

Tại Lễ hội thiết kế Sáng tạo Hà Nội năm 2023, các pavilion và triển lãm kiến trúc vừa đóng vai trò là công trình điểm nhấn mang tính biểu tượng cho Lễ hội, vừa truyền đi thông điệp: Thiết kế sáng tạo - Đánh thức di sản công nghiệp, giúp biến đổi các nhà máy, kho xưởng đang “say ngủ” thành tổ hợp sáng tạo mang tính thẩm mỹ và giá trị giáo dục cao.

Các pavilion và triển lãm nổi bật gồm có “Kiến trúc, nhà máy và vẽ (lại) giấc mơ hiện đại” do kiến trúc sư Mai Hưng Trung, sáng lập của tổ chức Hanoi Ad hoc thực hiện; các pavilion kiến trúc ngoài trời “Bến chờ” do kiến trúc sư Lê Quang Thạch - Công ty kiến trúc nội thất AVALO thiết kế; pavilion kiến trúc và nghệ thuật tại “Phân xưởng nóng” do kiến trúc sư Nguyễn Hồng Quang - TOOB studio thực hiện; trưng bày “Sắp đặt nước và di sản tháp nước Hàng Đậu”...

Hành tinh chúng ta vừa chứng kiến khoảng thời gian 12 tháng nóng nhất trong lịch sử loài người do ảnh hưởng của biến đổi khí hậu và đốt nhiên liệu hóa thạch.

Kết quả nghiên cứu mới cho thấy, tháng 10/2023 kết thúc đã đánh dấu khoảng thời gian 12 tháng nóng nhất từng được ghi nhận trong lịch sử. Dữ liệu quan trọng này là cột mốc mới nhất trong chuỗi các cột mốc so sánh được thực hiện trong năm nay cho thấy mức độ ô nhiễm carbon đã làm hành tinh ấm lên và xu hướng đó đang tăng tốc như thế nào. Điều này diễn ra chỉ vài tuần trước khi các nhà đàm phán quốc tế chuẩn bị gặp mặt và giải quyết các vấn đề xung quanh việc đạt được mục tiêu cơ bản của hiệp định khí hậu Paris: Hạn chế sự nóng lên toàn cầu ở mức không quá 1,5 độ C (2,7 độ F) so với nhiệt độ thời tiền công nghiệp.

Trong bản cập nhật khoa học về khí hậu sâu rộng cho thấy so với cùng thời kỳ hằng năm, hiện nay lượng khí thải CO₂ trung bình đạt mức cao nhất mọi thời đại là 54 tỉ tấn/năm, tức khoảng 1.700 tấn/giây. Những phát hiện này dường như đóng lại cánh cửa trong việc hạn chế sự nóng lên toàn cầu theo mục tiêu 1,5 độ C đầy tham vọng của Thỏa thuận Paris 2015. Đó là con số từ lâu đã được xác định là đường ray bảo vệ cho một thế giới tương đối an toàn về khí hậu.

Tổ chức phi lợi nhuận Climate Central đã thu thập dữ liệu quốc tế và tính toán rằng từ tháng 11/2022 đến tháng 10/2023, nhiệt độ Trái Đất đã tăng 1,3 độ C (2,3 độ F) so với thời kỳ tiền công nghiệp, một dấu hiệu cho thấy thế giới sắp bỏ lỡ mục tiêu đó và phải trải qua những tác động ngày càng tồi tệ hơn của thời kỳ tiền công nghiệp do khí hậu thay đổi. "Đây là mức nhiệt nóng nhất mà hành tinh của chúng ta từng trải qua trong khoảng 125.000 năm qua", Phó Chủ tịch khoa học của Climate

Ảnh minh họa.

Trái Đất vừa trải qua một năm nóng nhất lịch sử

◉ PHƯƠNG LY (theo Scientific American)

Central - Andrew Pershing cho biết.

Ngoài kỷ lục 12 tháng trong năm nay, tháng 7 vừa qua còn là tháng nóng nhất từ trước đến nay và tháng 9 là tháng nóng bất thường nhất, đồng nghĩa với việc nhiệt độ trong tháng này cao nhất trên mức trung bình dài hạn. Các nhà nghiên cứu của Climate Central đã xem xét dấu vết của biến đổi khí hậu đối với nhiệt độ hàng ngày trên khắp thế giới. Họ tính toán rằng 5,8 tỷ người phải chịu ít nhất 30 ngày nhiệt độ trên mức trung bình và khả năng xảy ra cao hơn ít nhất ba lần do biến đổi khí hậu. Bao gồm Nhật Bản, Indonesia, Bangladesh, Ai Cập, Ethiopia, Ý, Pháp, Brazil, Mexico và toàn bộ vùng Caribe và Trung Mỹ.

Các nhà nghiên cứu của Climate Central cũng phát hiện ra rằng khoảng 500 triệu người ở 200 thành phố lớn đã trải qua ít nhất 5 ngày nắng nóng ở mức trên 1% ở nhiệt độ cao nhất ở mỗi thành phố, 144 thành phố trải qua thời kỳ nóng gấp đôi do biến đổi khí hậu.

Các nghiên cứu tương tự do các nhà khoa học khác thực hiện đã chỉ ra rằng các

đợt nắng nóng tàn phá vùng Tây Nam Hoa Kỳ và Châu Âu trong mùa hè sẽ "hầu như không thể xảy ra" nếu không có biến đổi khí hậu. Tương tự như vậy, nhiệt độ giống mùa hè ở Nam Mỹ trong mùa đông có khả năng xảy ra cao hơn gấp 100 lần.

Nắng nóng cực độ gây ra mối đe dọa nghiêm trọng đối với sức khỏe con người, đặc biệt là ở cộng đồng người già, người trẻ và thu nhập thấp, những người không được tiếp cận với công nghệ, điều hòa không khí. Mặc dù người dân ở các nước đang phát triển phải chịu gánh nặng cao hơn nhiều về những tình trạng này, nhưng ngay cả những quốc gia giàu có

như Mỹ và nhiều nước châu Âu cũng cảm nhận được tác động trực tiếp bằng mắt thường trong năm nay.

Rất có thể năm 2023 sẽ là năm dương lịch nóng nhất được ghi nhận, vượt qua năm 2016 (và năm 2020, năm mà một số cơ quan giám sát khí hậu cho rằng có liên quan đến năm 2016). Đây cũng có thể là năm đầu tiên toàn bộ Trái Đất nóng hơn 1,5 độ C so với thời kỳ tiền công nghiệp. Năm 2024 dự kiến sẽ nóng tương đương hoặc thậm chí nóng hơn, vì El Niño thường lên đến đỉnh điểm vào mùa đông ở Bắc bán cầu và ảnh hưởng của nó đối với độ trễ nhiệt độ toàn cầu sẽ đạt đỉnh điểm sau vài tháng. ●

◉ **Thỏa thuận Paris đã được 190 quốc gia, bao gồm Việt Nam, phê chuẩn. Mỹ hiện là quốc gia duy nhất rút khỏi thỏa thuận này vào năm 2020.**

Nội dung chính Thỏa thuận Paris 2015 là giữ cho mức tăng nhiệt độ Trái Đất dưới ngưỡng 2°C và tiếp tục nỗ lực để hạn chế sự gia tăng ở mức 1,5°C vào cuối thế kỷ XXI so với thời kỳ tiền công nghiệp. Theo tính toán của IPCC, để duy trì các mục tiêu nhiệt độ theo Thỏa thuận Paris 2015 có hiệu quả, cần phải giảm ô nhiễm carbon ít nhất 40% vào năm 2030 và loại bỏ hoàn toàn ô nhiễm này vào giữa thế kỷ.

Chỉ trong 10 ngày đầu tiên của tháng 11, khoa Nội tổng quát, Trung tâm Bệnh nhiệt đới, Bệnh viện Nhi Trung ương đã tiếp nhận khoảng 40 cháu bé bị cúm, số liệu này tăng nhanh so với thời điểm một tháng về trước. Trong đó, cúm A vẫn có tỉ lệ mắc cao nhất.

Ảnh minh họa.

Theo TS.BS Đỗ Thị Thúy Nga, Phó trưởng khoa Nội tổng quát, lứa tuổi vào viện thường là trẻ dưới 5 tuổi, hoặc các cháu lớn có bệnh nền. Hiện tại, miền Bắc đang ở giai đoạn chuyển mùa từ thu sang đông, vì vậy, các bệnh về hô hấp, trong đó cúm mùa có xu hướng tăng. Nếu không điều trị kịp thời, cúm có thể gây ra nhiều biến chứng nặng như tổn thương phổi, suy hô hấp phải thở máy. Bác sĩ Đỗ Thị Thúy Nga nhấn mạnh, nguy cơ với các trường hợp có bệnh nền như bại não, ung thư... Bởi những trẻ này có tình trạng miễn dịch kém nên nguy cơ mắc bệnh cao hơn. Những trường hợp này cũng dễ gặp phải các biến chứng nặng như viêm não, viêm cơ tim, tổn thương các cơ quan khác...

Số trẻ mắc cúm A tăng nhanh không chỉ ghi nhận tại các bệnh viện mà ở nhiều trường

Trẻ mắc cúm A có xu hướng tăng khi trời trở rét

○ HẠ TRÌ

mầm non, tiểu học trên địa bàn TP Hà Nội, số học sinh nghỉ học cũng có chiều hướng tăng từng ngày. Nhiều trường học đã cảnh báo nguy cơ bệnh cúm gia tăng và lây lan trong cơ sở giáo dục qua các nhóm lớp, nhóm trường. Trường tiểu học - THCS Newton 5 (huyện Thanh Oai) đã phát thông báo tới phụ huynh về việc phòng tránh dịch cúm

mùa. Theo đó, trường đã ghi nhận một số học sinh mắc cúm A và cúm C dẫn đến đau họng, sốt. Nhà trường khuyến cáo học sinh có thể đeo khẩu trang, mang theo nước sát khuẩn tay khô để sử dụng ở trường. Khi học sinh sốt trên 38,5 độ C, phụ huynh nên đưa con đi xét nghiệm, xác định nhiễm cúm gì để có phương án điều trị. Trường

tiểu học Ngọc Lâm (quận Long Biên) cũng thường xuyên phát loa cảnh báo, hướng dẫn giáo viên, học sinh và phụ huynh phòng tránh cúm mùa trước bối cảnh bệnh có thể lây lan.

"Khi trẻ có các biểu hiện của tình trạng bệnh lý, các bậc phụ huynh cần đến các cơ sở y tế để thăm khám, tránh đưa trẻ tới quá muộn khi đã có các biến chứng

và kéo dài thời gian điều trị". TS.BS Đỗ Thị Thúy Nga nói. Bác sĩ Nga cũng cảnh báo việc phụ huynh tự ý mua thuốc kháng vi rút Tamiflu để điều trị khi nghi ngờ, hoặc có kết quả chẩn đoán trẻ mắc cúm A. "Không phải cứ nhiễm cúm thì điều trị Tamiflu". Tamiflu là thuốc kháng vi rút được chỉ định cho các trường hợp thích hợp là đối tượng có nguy cơ cao. Thuốc cũng được lựa chọn phụ thuộc vào thời điểm trẻ phát hiện bệnh. Cụ thể, nếu chỉ định thuốc vào giai đoạn sau của cúm thì không có hiệu quả, gây lãng phí và có thể dẫn tới các tác dụng phụ.

Theo nhiều bác sĩ nhi, đôi khi theo tiến triển tự nhiên, bệnh nhân có thể tự khỏi bệnh cúm nhưng gia đình lại cho rằng, đó là tác dụng của Tamiflu, dù sử dụng không đúng cách. Để phòng, chống bệnh cúm mùa lây lan, các chuyên gia y tế khuyến cáo các gia đình, trường học thực hiện tốt công tác dự phòng như với các bệnh lây truyền qua đường hô hấp khác. Bản thân người mắc bệnh cần chủ động đeo khẩu trang, vệ sinh tay để không lây bệnh ra cộng đồng. Ngoài ra, trong giai đoạn này, bệnh nhân cần có chế độ nghỉ ngơi, sinh hoạt hợp lý, nâng cao sức khỏe. Tiêm chủng vắc xin cúm mùa cũng là một trong những biện pháp dự phòng nên thực hiện hằng năm để phòng ngừa mắc cúm hoặc làm giảm nhẹ các biến chứng trong trường hợp người đã tiêm phòng nhưng vẫn mắc bệnh. ●

Nhiều người tham gia bảo hiểm y tế được tăng quyền lợi

Nghị định 75 có hiệu lực từ ngày 1/11 có nhiều quy định mới tăng quyền lợi cho nhiều nhóm đối tượng thụ hưởng chính sách BHYT, cụ thể, những người có công với cách mạng như thanh niên xung phong; cán bộ, chiến sĩ công an được giải quyết hưởng theo chế độ; dân công hỏa tuyến được nâng mức hưởng bảo hiểm y tế từ 80% lên 100%.

Ngoài ra, những đối tượng được hưởng 95% chi phí khám chữa bệnh bảo hiểm y tế là người dân tộc thiểu số đang sinh sống tại địa bàn các xã khu vực II, III, thôn đặc biệt khó khăn thuộc vùng đồng bào dân tộc thiểu số và miền núi giai đoạn 2016-2020 mà các xã này không còn trong danh sách các xã khu

vực II, III, thôn đặc biệt khó khăn thuộc vùng đồng bào dân tộc thiểu số và miền núi giai đoạn 2021-2025. Thời gian hỗ trợ là 36 tháng, kể từ ngày 1/11/2023. Ngoài ra còn có đối tượng là vợ hoặc chồng liệt sĩ lấy chồng hoặc vợ khác đang hưởng trợ cấp hằng tháng.

Tại hội nghị triển khai Nghị định 75/2023/NĐ-CP (Nghị định

Ảnh minh họa.

75) mới tổ chức tại Hà Nội tháng 11, ông Nguyễn Trí Dũng, Phó vụ trưởng Vụ Bảo hiểm y tế (Bộ Y tế) khẳng định, nghị định này bổ

sung nhiều quyền lợi cho người tham gia bảo hiểm y tế.

Ông Nguyễn Trí Dũng kiến nghị Bảo hiểm xã hội Việt Nam

phối hợp với các đơn vị liên quan rà soát, chuyển đổi thẻ nhằm đảm bảo quyền lợi của những đối tượng được nâng mức hưởng. Đồng thời, các đơn vị vụ, cục, thanh tra Bộ Y tế phải tăng cường thanh kiểm tra việc thực hiện chính sách, pháp luật về bảo hiểm y tế, phòng chống các hành vi trục lợi quỹ bảo hiểm, nâng cao chất lượng khám chữa bệnh. Các bệnh viện cần thực hiện mua sắm, đầu tư theo đúng quy định, đảm bảo cung ứng kịp thời, đầy đủ thuốc, hóa chất, vật tư y tế, dịch vụ kỹ thuật y tế chất lượng, khắc phục triệt để tình trạng thiếu thuốc, vật tư y tế.

Ngày 14/11, Bộ Giáo dục và Đào tạo đề xuất tại Hội đồng Quốc gia về giáo dục và phát triển nguồn nhân lực về phương án thi tốt nghiệp trung học phổ thông, theo đó từ năm 2025, kỳ thi THPT quốc gia sẽ có 4 môn thi, trong đó 2 môn bắt buộc là Ngữ văn, Toán và 2 môn tự chọn (trong số 9 môn: Ngoại ngữ, Lịch sử, Vật lý, Hóa học, Sinh học, Địa lý, Giáo dục kinh tế và pháp luật, Tin học, Công nghệ)

36 cách thức chọn môn thi

Trước khi đưa ra đề xuất này, Bộ GD&ĐT đã công bố dự thảo phương án thi tốt nghiệp trung học phổ thông từ năm 2025 với 3 phương án: 4+2, 3+2 và 2+2.

Cụ thể, phương án 4+2 tức là học sinh phải thi 6 môn, trong đó có 4 môn bắt buộc (Toán, Ngữ văn, Ngoại ngữ, Lịch sử) và 2 môn tự chọn. Phương án 3+2 là học sinh thi 5 môn, gồm 3 môn bắt buộc (Toán, Ngữ văn, Ngoại ngữ) và 2 môn tự chọn. Phương án 2+2 là học sinh thi 4 môn, gồm 2 môn bắt buộc (Toán, Ngữ văn), 2 môn tự chọn.

Trên cơ sở các ý kiến góp ý của các cá nhân, tổ chức, chuyên gia, các sở giáo dục và đào tạo, đồng thời căn cứ theo các nguyên tắc cốt lõi trong quá trình xây dựng phương án thi, Bộ GD&ĐT đề xuất thi tốt nghiệp trung học phổ thông từ năm 2025 theo phương án 2+2.

Lý do chọn tổ chức thi phương án 2 + 2, theo đại diện Bộ GD&ĐT, nhằm bảo đảm được một số yêu cầu. Trong đó, yêu cầu số một là giảm áp lực thi cử cho học sinh và giảm chi phí cho gia đình học sinh, xã hội (hiện nay thi 6 môn); giảm được 1 buổi thi, xuống còn 3 buổi.

Lý do thứ hai là không gây nên sự mất cân bằng giữa việc chọn khối khoa học xã hội nhiều hơn khoa học tự nhiên như hiện nay.

Ảnh minh họa.

KỲ THI THPT QUỐC GIA NĂM 2025:

Đổi mới căn bản, giảm nhẹ môn thi

◉ MINH ANH

Bộ GD&ĐT dẫn chứng, tỷ lệ TS chọn tổ hợp khoa học xã hội của 3 năm gần đây trong kỳ thi tốt nghiệp THPT trên tổng số hơn 1 triệu TS đăng ký dự thi như sau: năm 2021 chiếm 64,72%; năm 2022 chiếm 66,96%; năm 2023 chiếm 67,64%. Điều này tạo điều kiện để giúp TS phát huy năng lực sở trường theo đúng mục tiêu Chương trình giáo dục phổ thông 2018.

Việc được chọn 2 môn trong số 9 môn học này, theo Bộ GD&ĐT sẽ có 36 cách thức lựa chọn khác nhau, tạo điều kiện để TS lựa chọn môn thi phù hợp với định hướng nghề nghiệp, năng lực, sở thích, điều kiện và hoàn cảnh của bản thân để tiếp tục học lên, học nghề

hoặc tham gia vào cuộc sống lao động.

Lịch sử trở thành môn thi tự chọn

Không ít người băn khoăn về “số phận” của môn Lịch sử. Trước đây khi Bộ GD&ĐT xếp Lịch sử là môn học tự chọn, dư luận đã phản ứng và sau đó

Quốc hội đã chính thức ban hành Nghị quyết xác định Lịch sử là môn học bắt buộc. Sau đó, Bộ GD&ĐT cũng công bố dự thảo về kỳ thi tốt nghiệp THPT từ năm 2025 trong đó quy định Lịch sử là môn thi bắt buộc. Thế nhưng, đến nay, phương án 2+2 lại hoàn toàn khác.

“Nếu không quy định bắt buộc thi thì rất khó để học sinh có động lực học môn Lịch sử. Hơn nữa, học mà không thi thì không có cách nào để đo lường được các em đã nắm bắt kiến thức đến mức độ nào. Trong chương trình Lịch sử lớp 12 có 6 chủ đề liên quan mật thiết đến lịch sử Việt Nam, các cuộc kháng chiến chống Pháp, chống Mỹ, nếu không yêu cầu thi, học sinh không chịu học thì làm sao các em có kiến thức cơ bản về lịch sử đất nước mình?”, một giáo viên THPT chia sẻ.

Có một số ý kiến cho rằng Lịch sử là môn học bắt buộc ở bậc THPT nên phù hợp là môn thi tốt nghiệp bắt buộc. Việc này cũng nhằm để học sinh học môn Lịch sử một cách nghiêm túc và hiệu quả hơn. Tuy nhiên, theo GS.TSKH Đỗ Đức Thái, Tổng chủ biên môn Toán của Chương trình Giáo dục phổ thông 2018: “Trong khoa học giáo dục, không có nguyên tắc nào yêu cầu học sinh học một môn học thì bắt buộc phải thi tốt nghiệp môn học đó”.

GS.TSKH Đỗ Đức Thái bày tỏ quan điểm, “việc đánh giá thường xuyên trong cả năm học không có ý nghĩa hay sao mà cứ phải thi tốt nghiệp” và cho rằng cách tiếp cận đó về mặt khoa học lại rất phản khoa học. Đối với bất kỳ môn học nào thì nội dung môn học, đổi mới phương pháp dạy học mới là vấn đề then chốt để giải quyết bài toán học sinh có yêu thích và học nghiêm túc môn học đó hay không chứ không phải phụ thuộc vào có thi tốt nghiệp THPT hay không.

Để hạn chế tình trạng “học môn này bỏ môn kia”, các nhà trường cần tăng cường việc dạy học, giải quyết vấn đề từ các thầy cô, có sự cố gắng ủng hộ từ các thầy cô. Các chuyên gia giáo dục cho rằng, dù lựa chọn phương án thi nào thì Bộ cũng cần nghiên cứu kỹ lưỡng nhằm tạo điều kiện để thí sinh có định hướng nghề nghiệp phù hợp với năng lực, sở thích và điều kiện, hoàn cảnh và trên hết là phương án cần đảm bảo tính ổn định, tránh gây tâm lý hoang mang, lo lắng trong giáo viên, học sinh và phụ huynh. ●

◉

Lộ trình tổ chức kỳ thi theo đề xuất của Bộ GD&ĐT

- **Giai đoạn 2025-2030: Giữ ổn định phương thức thi trên giấy.**

- **Giai đoạn sau năm 2030: Từng bước thí điểm thi trên máy tính đối với các môn thi trắc nghiệm ở các địa phương có đủ điều kiện (có thể kết hợp giữa thi trên giấy và thi trên máy tính); phấn đấu để đến khi tất cả địa phương trên toàn quốc có đủ điều kiện để tổ chức thi trên máy tính sẽ chuyển sang tổ chức kỳ thi tốt nghiệp trung học phổ thông trên máy tính đối với các môn thi trắc nghiệm.**

Nét đan thanh - Thấp sáng văn hiến bằng nghệ thuật đương đại

○ NGUYỆT LINH

Nhằm gửi gắm giá trị văn hóa truyền thống, triển lãm “Nét đan thanh” tuyển tập 60 tác phẩm đến từ 16 thư pháp gia đương đại. Các tác phẩm tại triển lãm không phong phú về bức thức trình bày, nhuần nhụy trong bút pháp mà còn mang đến cái nhìn mới mẻ về thực hành thư pháp tại Việt Nam.

Thư pháp gia có tác phẩm trưng bày tại triển lãm.

Nhằm trong chuỗi sự kiện chào mừng Ngày Di sản Văn hóa Việt Nam (23/11), Trung tâm Hoạt động Văn hóa Khoa học Văn Miếu - Quốc Tử Giám tổ chức triển lãm thư pháp Thăng Long - Hà Nội với chủ đề “Nét đan thanh”. Theo đó, Đan là màu đỏ, Thanh là màu xanh, nghĩa ban đầu của đan thanh chỉ những nét vẽ, những mảng màu, chỉ hội họa nói chung, sau mang thêm hàm ý sáng tác nghệ thuật bằng đường nét, những nét vẽ, nét viết. Đan còn là sách viết mực son ghi lại công trạng, hình tích, thành tựu, còn Thanh là thanh sử, nghĩa là sử xanh. Đan thanh lúc này mang thêm hàm ý chỉ sử sách, mở rộng ra là tất cả những giá trị vật chất và tinh thần, văn hoá, văn chương, nghệ thuật được lưu truyền, ghi chép trong sử sách. Đan thanh còn là sự ghi nhận những người có công lao, đóng góp lớn trong nhiều lĩnh vực.

Lấy tên gọi “Nét đan thanh”, triển lãm gửi gắm những giá trị văn hóa cổ điển kết hợp đương đại qua những áng văn chương của những bậc tài danh xưa và nay. Những điều này viết lại, trải ra, thể hiện qua từng nét viết, nét vẽ của những tác giả

Không gian triển lãm Nét đan thanh.

thư pháp, thư họa hiện nay. Chia sẻ về triển lãm, thư họa gia, giám tuyển Xuân Như Vũ Thanh Tùng cho biết ý tưởng xuyên suốt của “Nét đan thanh” là đưa hơi thở đương đại, đời sống nghệ thuật mới vào thư pháp, qua đó thay đổi quan niệm của công chúng về thư pháp.

Triển lãm là sự thay đổi cách nhìn, góc nhìn, cách cảm nhận về sự tương tác giữa tác phẩm thư pháp với người xem, giữa tác giả với công chúng. Các tác phẩm được sắp đặt nổi bật trên nền ánh sáng, có thể nói, ánh sáng tạo ra vẻ đẹp, màu sắc mới, mang đến tác phẩm cảm xúc mới. Có thể nói, “Nét đan thanh” đóng góp một góc nhìn hiện đại với công chúng, một cách

“
Các tác phẩm được sắp đặt theo ý tưởng xuyên suốt trên cơ sở ứng dụng công nghệ ánh sáng. Thông qua đó, chúng tôi hy vọng sẽ mang đến cho công chúng một cái nhìn mới mẻ và hiện đại đối với nghệ thuật thư pháp của cha ông.

Ông Lê Xuân Kiều

làm mới với người thực hành thư pháp.

“Lâu nay thư pháp được thưởng lãm dưới con mắt và sự thẩm định truyền thống, đây là những giá trị vẫn được giữ nguyên hàng trăm năm nay. Tuy nhiên với ánh sáng,

sự sắp đặt và không gian đặc biệt ở Nhà Thái Học, Văn Miếu - Quốc Tử Giám, “Nét đan thanh” như thổi một luồng gió mới vào các tác phẩm cổ điển, góp phần vào dòng chảy thư pháp đương đại nói chung và nghệ thuật đương đại nói riêng”, thư họa gia, giám tuyển Xuân Như Vũ Thanh Tùng nhấn mạnh.

Là người có nhiều năm thực hành thư pháp, dịch giả Châu Hải Đường nhận xét triển lãm “Nét đan thanh” có nhiều điểm đặc biệt so với những triển lãm về thư pháp trước đây. Nếu trước đây, thư pháp truyền thống thường được triển lãm bằng cách thức làm trục cuốn, sử dụng ánh sáng bên ngoài chiếu vào tác phẩm thì tại triển lãm

lần này, hình thức thể hiện có tình sáng tạo hơn, đặc biệt là cách sử dụng ánh sáng trong việc thể hiện tác phẩm. Điều này giúp người xem thưởng lãm tác phẩm một cách kỹ lưỡng. Các nét mực đậm nhạt, kỹ pháp được thể hiện trực quan hơn so với cách trình bày truyền thống, khiến kỹ thuật của các thư pháp gia cần sự chính xác, tỉ mỉ, chần chừ.

Đại diện Ban tổ chức, ông Lê Xuân Kiều, Giám đốc Trung tâm Hoạt động Văn hóa Khoa học Văn Miếu - Quốc Tử Giám cho biết: “Văn Miếu - Quốc Tử Giám là nơi thấm đẫm tinh thần đạo học Việt Nam với truyền thống hiếu học, tôn sư trọng đạo và trọng dụng nhân tài. Nội dung của các tác phẩm của các tác phẩm tham gia triển lãm “Nét đan thanh” phần nào phản ánh được truyền thống tốt đẹp đó. Các tác phẩm được sắp đặt theo ý tưởng xuyên suốt trên cơ sở ứng dụng công nghệ ánh sáng. Thông qua đó, chúng tôi hy vọng sẽ mang đến cho công chúng một cái nhìn mới mẻ và hiện đại đối với nghệ thuật thư pháp của cha ông”.

Triển lãm “Nét đan thanh” sẽ diễn ra đến hết ngày 30/11/2023. ●

Tạp chí du lịch danh tiếng của Mỹ *Condé Nast Traveller* công bố loạt danh sách những điểm phải đến trên khắp thế giới vào năm 2024, trong đó Đà Nẵng là đại diện duy nhất của Việt Nam lọt top châu Á.

Ngày 15/11, tạp chí du lịch danh tiếng hàng đầu thế giới *Condé Nast Traveller* đã công bố một loạt danh sách những điểm đến tốt nhất trên khắp thế giới để ghé thăm vào năm 2024. Trong danh sách của châu Á, Đà Nẵng là đại diện duy nhất của Việt Nam lọt top, bên cạnh những điểm đến nổi tiếng như Chinatown tại Bangkok (Thái Lan), thung lũng Kathmandu (Nepal), Con đường Tơ lụa ở Uzbekistan, Singapore, Mông Cổ, Sri Lanka...

Để lọt vào danh sách này, Đà Nẵng đã vượt qua nhiều tiêu chí khắt khe của đội ngũ biên tập *CN Traveller*, đặc biệt trong đó là dấu ấn của điểm đến vào năm 2024, như Sri Lanka đang vượt qua khủng hoảng kinh tế một cách mạnh mẽ, còn Mông Cổ thì nới lỏng các hạn chế về thị thực... "Sau thời gian dỡ bỏ dần các hạn chế đi lại và đóng cửa biên giới vì đại dịch, châu Á đã quay trở lại đón khách du lịch, tươi sáng hơn, táo bạo hơn và tham vọng hơn bao giờ hết. Châu lục này mong muốn nhắc nhở các du khách quốc tế về những gì họ có thể bỏ lỡ", tạp chí Mỹ nhận định.

Sử dụng ảnh Cầu Vàng - một trong những biểu tượng của du lịch Việt Nam và thế giới để minh họa cho Đà Nẵng, *CN Traveller* gọi thủ phủ của miền Trung là "thành phố của những cây cầu".

Nằm ở độ cao khoảng 1.414 m so với mực nước biển, Cầu Vàng thuộc khu du lịch Sun World Ba Na Hills, gồm 8 nhịp cầu và dài khoảng 150m trên dãy Trường Sơn, nhìn ra Biển Đông và thành phố Đà Nẵng. Từ khi ra mắt, Cầu Vàng đã tạo nên một hiện tượng truyền thông của thế giới, khi nằm trong top đầu danh sách "100 điểm đến tuyệt vời nhất

Du khách thưởng thức Lễ hội pháo hoa quốc tế Đà Nẵng DIFF 2023 từ Cầu Rồng. Ảnh: Kim Liên

Đà Nẵng vào top điểm đến châu Á năm 2024 của CN Traveller

TRUNG HOÀNG

Khu nghỉ dưỡng InterContinental Danang Sun Peninsula Resort tại bán đảo Sơn Trà, Đà Nẵng

Cầu Vàng - một trong những công trình du lịch nổi tiếng nhất của Đà Nẵng.

Ảnh: CLB Nhiếp ảnh Đà Nẵng

thế giới năm 2018" chỉ sau hai tháng ra mắt. Nhật báo nổi tiếng nước Anh, *Guardian*, đã vinh danh cầu Vàng trong "Top 10 cây cầu có kiến trúc độc đáo và đẹp nhất thế giới".

Kể từ khi ra mắt, Cầu Vàng vẫn luôn "giữ lửa" và không ngừng xuất hiện trên truyền thông quốc tế. Tháng 6/2023, tờ *Luxebook* của Ấn Độ ca ngợi đây là công trình mang

tính biểu tượng thế giới. Tờ *Independent* nổi tiếng của Anh liệt kê Cầu Vàng trong danh sách 14 cây cầu ngoạn mục nhất thế giới. Mới đây nhất, trang *Bored Panda* nhận định hình ảnh của Đà Nẵng hiện nay "đồng nghĩa" với Cầu Vàng trong mắt khách quốc tế và "không quá lời" khi nói rằng Cầu Vàng đã đưa Đà Nẵng lên bản đồ du lịch của hàng trăm

triệu du khách trên khắp châu Á và hơn thế nữa.

Ngoài việc sở hữu nhiều cây cầu độc đáo như Cầu Vàng, Cầu Rồng, Cầu Sông Hàn... Đà Nẵng cũng chính là một "cây cầu" kết nối với phố cổ Hội An và cố đô Huế. "Một thành phố biển hiện đại, nằm giữa hàng chục địa điểm di sản được UNESCO công nhận ở miền Trung Việt Nam", *CN Traveller* mô tả.

Tạp chí Mỹ cũng nhận định Đà Nẵng là ví dụ thành công lớn thời hậu Covid-19 tại Châu Á, khi ghi nhận lượng khách quốc tế đến đây vào năm 2023 vượt con số trước đại dịch, với sự góp sức của nhiều đường bay mới mở từ khắp các nơi trên thế giới. Cao điểm là vào tháng 6, hơn 150 chuyến bay hàng ngày đã chở du khách tới thành phố sông Hàn để thưởng thức Lễ hội

pháo hoa quốc tế Đà Nẵng - DIFF 2023 đầy mãn nhãn.

Một trong những điểm đến tại Đà Nẵng được *CN Traveller* gợi ý là bán đảo Sơn Trà, nơi có tượng Phật Quán Thế Âm cao bằng tòa nhà 17 tầng và loài vọc chà vá chân nâu có nguy cơ tuyệt chủng. *CN Traveller* cũng nhắc tới Đà Nẵng như một điểm đến tập trung nhiều khu nghỉ dưỡng sang trọng của các tập đoàn khách sạn hàng đầu thế giới.

Trên bán đảo Sơn Trà, khu nghỉ dưỡng InterContinental Danang Sun Peninsula Resort của tập đoàn Sun Group cũng là một gợi ý của *CN Traveller*, khi vừa ra mắt club lounge mới, hạng villa mới và spa với ý tưởng mới trong dịp kỷ niệm 10 năm khai trương. Nhiều năm qua, khu nghỉ dưỡng này không chỉ là niềm tự hào của Đà Nẵng, mà còn là một trong số những biểu tượng nghỉ dưỡng của Việt Nam cũng như khu vực và thế giới.

Mới đây nhất tại giải thưởng Destination Deluxe Awards 2023, InterContinental Danang Sun Peninsula Resort cũng tiếp tục nổi dài danh sách các giải thưởng cao quý của mình, khi chiến thắng hạng mục "Phương pháp trị liệu toàn diện của năm" (Holistic Treatment of the Year) cho trải nghiệm ấn tượng tại Mi Sol Spa. ●

CHIN-SU viết tiếp hành trình mang “Một triệu bữa cơm có thịt” đến trẻ nghèo vùng cao

○ TÙNG LÂM

Tiếp tục chuỗi hành trình tiếp sức trẻ nghèo vùng cao vững bước tới trường với Một triệu bữa cơm có thịt, CHIN-SU đã có mặt tại điểm trường Lũng Púng trên cao nguyên đá Hà Giang.

Gian nan lên điểm trường

Lũng Púng với gần 30 nóc nhà của đồng bào người Mông, nằm lọt thỏm trong một thung sâu trên cao nguyên đá thuộc xã Đường Thượng, huyện Yên Minh, Hà Giang. Để tới được Lũng Púng vào những ngày mưa chỉ có thể là đi bộ. Những con dốc cao dựng đứng với một bên là vách đá, một bên là vực thẳm khiến những ai lần đầu tới chỉ nhìn thôi cũng đã rùng mình.

Cô Phan Thị Thơm lên điểm trường Lũng Púng dạy học đã hai năm, hàng ngày vẫn đi và về trên con đường ấy bằng sự thận trọng cao độ. “Chỉ cần sơ sẩy, có thể mất lái và xe lao xuống vực. Hôm nay tôi phải để lại xe dọc đường, đi bộ lên điểm trường. Trời có mưa, đường trơn trượt không thể nào đi xe được”, cô Thơm chia sẻ.

Theo thầy Phạm Tiến Sỹ, Phó Hiệu trưởng Trường PTDT Bán trú Tiểu học Đường Thượng, một số điểm trường vào ngày mưa, lấp thêm vòng xích quanh bánh xe vẫn có thể đi được. Nhưng với đường lên Lũng Púng có quá nhiều đá học, sắc, bánh xe khi thì nảy lên, khi lại miết xuống quay tít, khét lẹt, có lắp vòng xích, đi được một đoạn đá cũng chém đứt ngay.

Buổi sáng đến điểm trường thì buổi trưa cô Phan Thị Thơm đã cùng thầy Phạm Tiến Sỹ tới nhà em Sùng Mỹ Giàng để tìm hiểu lý do em Giàng nghỉ học. Trong căn nhà lụp xụp với ánh lửa loe lắt, Giàng cùng hai chị gái và em đang ngồi ăn trưa. Thức ăn là một bát mền mền và nồi rau cải bồng nước. Khi cô giáo hỏi vì sao nghỉ học, Giàng chỉ gật đầu.

Thầy Phạm Tiến Sỹ chia sẻ, mền mền là thức ăn hàng ngày của các con học sinh tại Lũng Púng. Chỉ vào những dịp lễ tết, may ra các con mới biết tới miếng cơm có thịt. Những bữa cơm có thịt, thậm chí những bữa cơm trộn với mỳ tôm giống như một giấc mơ với những đứa trẻ vùng cao như Lũng Púng. Nó cũng chính là động lực để lôi kéo các con đến trường. Vậy nên, khi thầy Sỹ nói với Mỹ Giàng về bữa trưa nay sẽ có thịt tại điểm trường, Giàng đã háo hức theo thầy tới lớp.

CHIN-SU mang “Một triệu bữa ăn có thịt” đến Lũng Púng

Khởi động từ tháng 9/2023, chương trình “Một triệu bữa cơm có thịt cho trẻ vùng cao” do thương hiệu CHIN-SU đồng hành cùng Quỹ Trẻ nghèo vùng cao với tổng kinh phí lên tới 10 tỷ đồng trong năm học 2023 - 2024 đã hỗ trợ dinh dưỡng cho hàng ngàn em nhỏ ở nhiều khu vực khó khăn

trên cả nước, mang đến những bữa ăn ấm áp yêu thương, giúp các em siêng năng đến trường, hướng tới phát triển toàn diện thể lực, tâm vóc, trí tuệ.

Trên hành trình đầy ý nghĩa ấy, CHIN-SU đã đến với cao nguyên đá Hà Giang và tới với điểm trường Lũng Púng đúng vào dịp cả nước đang tổ chức nhiều hoạt động thiết thực chào mừng ngày Nhà giáo Việt Nam 20/11.

Chương trình “Một triệu bữa cơm có thịt cho trẻ vùng cao” do thương hiệu CHIN-SU đồng hành cùng Quỹ Trẻ nghèo vùng cao được chính thức khởi động với mục tiêu hỗ trợ dinh dưỡng cho các em ở những khu vực còn nhiều khó khăn, mang đến những bữa ăn ấm áp yêu thương đưa các em đến trường đều đặn hơn, hướng tới phát triển toàn diện thể lực, tâm vóc, trí tuệ. Tổng kinh phí hỗ trợ từ nhãn hiệu CHIN-SU là 10 tỷ đồng cho năm học 2023 - 2024.

“Chúng tôi rất hạnh phúc khi các con học sinh tại điểm trường Lũng Púng cùng ăn cơm với thịt, bữa ăn ấm áp đủ dinh dưỡng với bạn bè & cô giáo. Những ánh mắt trẻ sáng lên niềm vui, sự háo hức khi được ăn ngon hơn, đầy đủ dinh dưỡng hơn là nguồn năng lượng tích cực lan tỏa tới chúng tôi và cộng đồng. Hy vọng, sẽ có nhiều hơn nữa những cánh tay nối dài, đồng hành với các trẻ nghèo vùng cao”, Bà Đinh Hồng Vân, Giám đốc Marketing Cao cấp, đại diện thương hiệu CHIN-SU cho biết.

Thầy Phạm Tiến Sỹ, Phó Hiệu trưởng Trường PTDT Bán trú Tiểu học Đường Thượng bày tỏ: “Chúng tôi rất vui trước sự hỗ trợ của CHIN-SU dành cho điểm trường Lũng Púng. Đây là món thiết thực và ý nghĩa không chỉ với các em nhỏ tại điểm trường mà còn với chính các thầy cô vẫn đang ngày đêm miệt mài bám trường, bám bản.” ●

Nem Lai Vung có lớp thịt màu đỏ tươi hồng, điểm tuyết bằng hạt tiêu đen, lát tỏi trắng, lát lá vông xanh. Vị nem chua thanh nhưng cũng ngọt, mặn cay nồng... tất cả hòa quyện vào nhau tạo nên món ngon hấp dẫn đi vào lòng thực khách bốn phương.

Vừa qua, Bộ VH-TT&DL đã có quyết định công bố Danh mục Di sản Văn hóa phi vật thể Quốc gia. Theo đó, nghề thủ công truyền thống - nghề làm nem Lai Vung (xã Tân Thành và thị trấn Lai Vung, huyện Lai Vung, tỉnh Đồng Tháp) được đưa vào Danh mục Di sản Văn hóa phi vật thể Quốc gia.

Theo thông tin từ Bảo tàng tỉnh Đồng Tháp, nghề làm nem ở huyện Lai Vung ra đời vào khoảng năm 1960. Người đầu tiên nghĩ và làm ra món nem Lai Vung là bà Nguyễn Thị Mặn (Tư Mặn) ở ấp Tân Khánh, xã Tân Thành, quận Đức Thành, tỉnh Sa Đéc (nay thuộc huyện Lai Vung, tỉnh Đồng Tháp). Nem chủ yếu được bà Tư làm để cúng trong dịp lễ giỗ, Tết. Bà con trong vùng ăn thử thấy ngon, lạ miệng lại có thể bảo quản dùng dần được cả tuần nên nhiều người thích thú tìm đến bà học nghề.

Các nguyên vật liệu chế biến món nem Lai Vung khá đơn giản bao gồm thịt heo, da heo, lá vông, lá chuối, dây chuối. Đây là những nguyên liệu quen thuộc sẵn có tại địa phương kết hợp cùng một số gia vị phổ biến trong chế biến thức ăn hằng ngày.

Để tạo ra một chiếc nem ngon đúng chuẩn Lai Vung, nem được chế biến phải đủ 8 phần thịt, 2 phần bì, thịt lợn phải chọn thịt nóng, đem vào cối giã nhuyễn, da heo thái mỏng, gia vị phải cân đối, gói phải vừa tay. Điểm đặc biệt nữa tạo nên sự khác biệt ở nem Lai Vung chính là sự phần lá gói lát. Nem được gói lát bằng lá vông, vị chua thanh vừa phải của lá vông ướp đượm với phần thịt bên

Nem Lai Vung - Đậm đà hương vị di sản Đồng Tháp

◉ THANH HÀ

trong đủ vị mặn, ngọt, cay của ớt xanh, thơm nồng của tiêu, tỏi cho dù bất cứ thực khách nào ăn một lần sẽ nhớ mãi không quên.

Ngày nay, hương vị của nem Lai Vung cũng có phần đổi khác. Lá vông khá hiếm nên được thay bằng lá chùm ruột. Thịt lợn và bì được cho vào máy xay nhuyễn thay vì giã thủ công. Nem chua không còn gói thủ công nữa mà thay đóng gói bằng máy. Dù vậy, hương vị không biến đổi là mấy, vẫn giữ được hương đặc trưng vốn có của nem Lai Vung.

Vào thời điểm đầu, nem chỉ được bán quanh quán trong chợ ấp. Sau dần, tiếng lành đồn xa, bà con truyền tai nhau cái hương vị thơm ngon đặc biệt của món nem này mà nem được bày bán khắp mọi nẻo đường từ các hàng quán, trên những chuyến xe đò đến xuống ghe đi khắp chốn. Ở những năm 1990, ở huyện Lai Vung, đâu đâu cũng bắt gặp hình ảnh trai làng ngồi quét thịt, gói làng

ngồi cắt lá vông, lá chuối gói nem. Nem ở huyện này cứ thế mà phát triển. Đến năm 2000, các lò nem đã khẳng định được tên tuổi được nhiều người biết đến như nem Giáo Thờ, Ut Thắng, Tư Minh, Chiến Ngao...

Nghề làm nem Lai Vung được hình thành và phát triển hơn 60 năm, dù trải qua bao thăng trầm nhưng vẫn tồn tại và phát triển. Lúc đầu chỉ có một vài hộ làm nem, đến nay, toàn huyện Lai Vung có hơn 20 cơ sở sản xuất nem, thu hút hơn 300 lao động tham gia. Tổng sản lượng nem sản xuất ra hàng trăm nghìn chiếc mỗi ngày, ước đạt trên 60 tỷ đồng/năm. Huyện Lai Vung đăng ký

bảo hộ nhãn hiệu cho làng nghề của mình với tên gọi nem Lai Vung.

Năm 2012, nem Lai Vung được Sách Kỷ lục Việt Nam ghi nhận nằm trong top 10 đặc sản nem, chả nổi tiếng Việt Nam. Đặc biệt, năm 2013, nem Lai Vung nằm trong top 50 đặc sản quà tặng Việt Nam lần thứ nhất do Trung tâm Sách Kỷ lục Việt Nam công bố. Một số cơ sở sản xuất nem Lai Vung đã được cấp Giấy chứng nhận sản phẩm OCOP 3 sao, 4 sao có mặt trong top những mặt hàng quà tặng đặc sản địa phương.

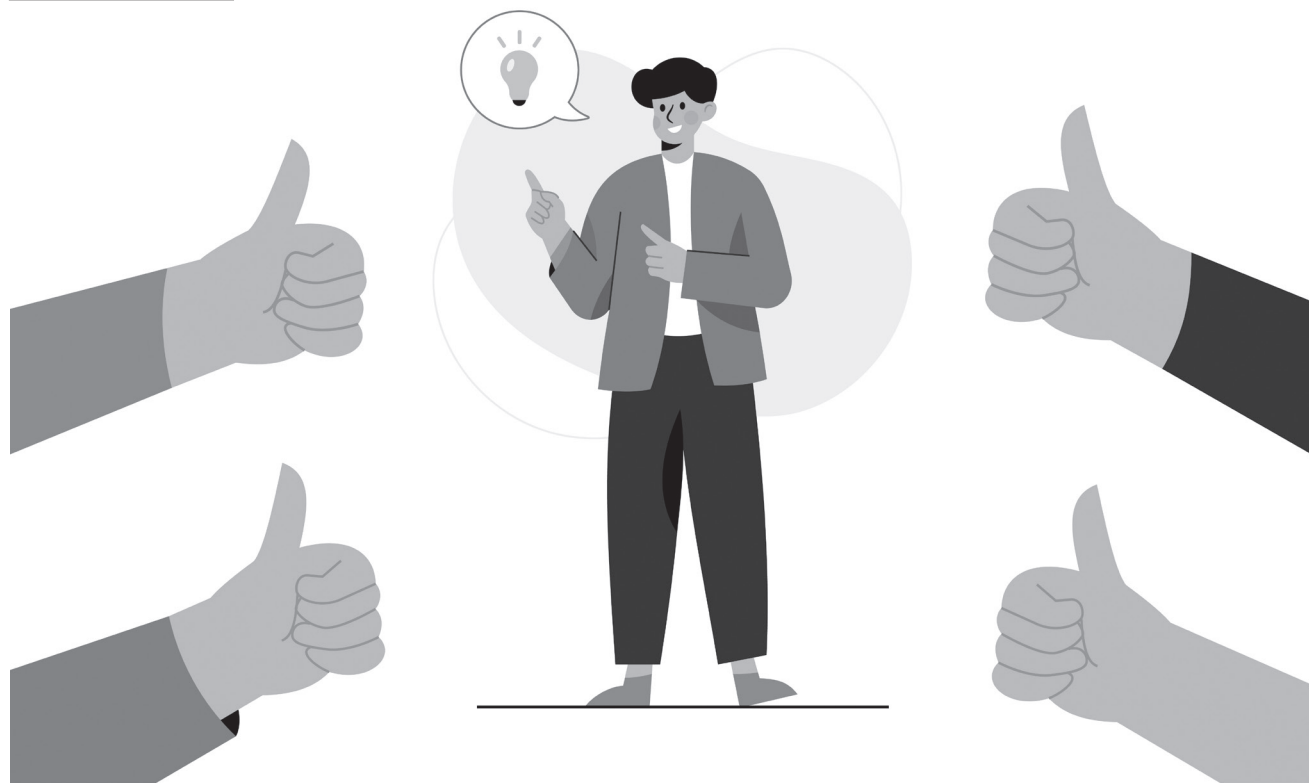
Hiện nay, thị trường tiêu thụ nem Lai Vung hiện được phân phối lẻ ở bến xe khách ở các tỉnh miền Tây, đại lý nem bán dọc tuyến đường, quốc lộ. Nem Lai Vung có mặt trong các siêu thị với hệ thống chi nhánh trải dài từ Bắc tới Nam, trong đó tiêu thụ mạnh nhất là ở Hà Nội và TP. HCM.●

Nói với con trai về chuẩn đàn ông 2024

HOÀNG ANH TÚ

Phải đến 13/1/2024 chàng trai của bố mới tròn 18, trở thành một người đàn ông thực thụ chứ không còn là cậu nhóc nữa. Nhưng hôm nay, bố sẽ viết cho con về chuẩn đàn ông.

Đàn ông 2024 có khác gì đàn ông thế hệ trước? Khác lắm! Đàn ông 2024 không còn đi giải cứu thế giới nữa đâu. Thiên hạ thái bình rồi, đàn ông thời bình đừng sống như thế ở thời chiến, cơ bắp chỉ để pose hình trong các phòng tập gym thôi. Bạo lực nào cũng là thứ trẻ trâu. Đàn ông không cần nắm đấm để phân thứ hạng. Sức mạnh của đàn ông 2024 nằm ở lời hứa và trách nhiệm của anh ta với cuộc đời anh ta, với những người thân của anh ta và cao hơn, với xã hội mà chúng ta đang sống.

Trách nhiệm là phẩm chất của đàn ông. Giống như bố từng hay nói với hai em gái của con: Phẩm giá là nhan sắc của phụ nữ vậy. Nói vậy không có nghĩa là phụ nữ thì không cần trách nhiệm hay đàn ông thì chẳng cần phẩm giá. Mà là sự nặng nhẹ trong thước đo với từng giới tính vậy. Đàn ông thì cần trách nhiệm. Phụ nữ thì cần phẩm giá. Để được mọi người tôn trọng. Phẩm giá làm nên khí chất phụ nữ. Trách nhiệm làm nên sức nặng của

đàn ông. Phụ nữ có phẩm giá đi đến đâu cũng được đàn ông trân trọng. Đàn ông có trách nhiệm luôn đẹp trai trong mắt phụ nữ trưởng thành.

Trách nhiệm của người đàn ông mà bố mong muốn ở con đó là trách nhiệm với những gì mình nói ra, trách nhiệm với những gì mình được giao và cả những gì mình quản nó. Trách nhiệm để không nói ra thứ mình không chắc chắn làm được. Trách nhiệm để không từ chối những gì mình làm được. Trách nhiệm để bảo vệ cô gái mà mình đã nói yêu thương. Trách nhiệm để gìn giữ gia đình. Trách nhiệm với những tài sản mình đang có, đang quản bao gồm cả lòng tin mà mọi người đã dành cho mình.

Bố vẫn tin rằng đàn ông trưởng thành theo độ lớn của trách nhiệm anh ta nắm giữ. Ngày bố bằng tuổi con, thật lòng thì, bố vẫn chưa có được nhiều trách nhiệm lắm. Thậm chí phải đến khi gặp mẹ rồi bố mới bắt đầu học về trách nhiệm. Bố thật không muốn cậu sẽ lặp lại những đổ vỡ như bố đã từng trải qua chỉ vì sự thiếu trách nhiệm của mình.

Bên cạnh trách nhiệm, bố còn thấy đàn ông 2024 rất khác với thế hệ đàn ông xưa cũ ở hai chữ nữa: Vị Tha. Chiều cao của một người đàn ông thời

Napoleon tính từ đỉnh đầu của họ đến bầu trời. Chiều cao của một người đàn ông thời 2024 lại được tính bằng cái... cúi đầu. Không phải là luôn cúi hay cúi đầu trước kẻ mạnh mà là cái cúi đầu của bao dung. Sẵn sàng xin lỗi nếu mình sai. Sẵn sàng tha thứ cho những kẻ đã làm đau mình. Vị tha không phải là hèn nhát mà là sự sẵn sàng mỉm cười đi qua những hơn thua. Chúng ta đâu cần phải "chiến đấu cho tới chết" chỉ để chứng minh mình giỏi hơn ai đó. Chúng ta chỉ cần giỏi hơn chính chúng ta của hôm qua là đủ. Đàn ông vị tha luôn hấp dẫn trong mắt phụ nữ.

Không phải vị tha có nghĩa là tha thứ tất cả. Mà vị tha là nhìn mọi thứ bằng nhiều góc cạnh, tìm thấy sự tử tế, tích cực ngay cả trong những thứ tưởng chừng xấu xí. Vị tha không phải là bỏ qua. Vị tha là chấp nhận. Vị tha không phải là không bắt lỗi. Vị tha là biết dung thứ.

Đàn ông năm 2024 là đàn ông có thể sử dụng chứ không phải đàn ông để trưng bày trong tủ kính với hàng trăm thứ nhãn mác "đàn ông phải là...", "nam tử đại trượng phu". Đàn ông không phải chỉ giúp vợ hay giải phóng phụ nữ mà là cùng phụ nữ làm nên cuộc đời này ngày một tốt đẹp hơn, đáng sống hơn. ●

TÂM TÌNH FACEBOOK

Mùa Đông Hà Nội

HIỆP ĐẶNG

Đầu tháng tôi dậy sớm.
Mặc một chiếc áo mới, xịt một chút nước hoa mới, như trang bị thêm một chút hào hoa cho lời chào một mùa đông mới.

Dù một năm chỉ có một lần, nhưng mùa đông Hà Nội luôn là người sai hẹn. Nếu không có bản tin thời tiết, thì nó hoàn toàn không báo trước và rất kiệm những dấu hiệu. Chỉ là một buổi sáng cuối năm nhòm đầu ra khỏi chăn, khoảng trời bên ngoài ô cửa sổ xám xịt, vẫn cơn gió hôm qua thổi mà sáng nay khô khốc lạnh đến lạ thường.

Phố xá và mặt người đều mang một màu trầm cũ của kỷ niệm.

Tôi có cô bạn chuyển vào Sài Gòn sống 15 năm, một năm đôi ba lần về Hà Nội, nhưng không bao giờ ghé thăm thành phố này vào một ngày mùa đông. Có lần tôi đùa:

- Ngoài anh ra, em có thù hằn gì cả với mùa đông Hà Nội à?

- Không anh. Chỉ là em không muốn đối diện với những kỷ niệm đã cũ.

Mùa đông không phải món quà của riêng Hà Nội, nhưng mùa đông Hà Nội lại là thứ đặc sản rất riêng.

Văn phòng tôi ở cuối một con ngõ nhỏ, cách độ chừng 30m là cái bếp cũng nhỏ của chú đi và các chị tôi làm. Mùa đông cũng làm người ta dễ lên cơn đối những lúc xế chiều. Mùi nem rán, mùi thịt nướng lá mắc mật chảy vào văn phòng, thơm như một nỗi nghi ngờ.

Viết dở, ra ngoài cửa hít sâu một hơi thuốc để thưởng cho tròn vị mùa đông, nhưng có điều gì đó vẫn không trọn vẹn dù vừa ăn cả một hộp nem rán.

Hình như cảm xúc thiếu một chút lang thang... ●

Sai lầm khi sử dụng kem dưỡng ẩm mùa hanh khô

Thời tiết hanh khô dễ khiến làn da trở nên thô ráp, bong tróc, nứt nẻ và đẩy nhanh quá trình lão hóa. Chính bởi vậy, việc sử dụng kem dưỡng ẩm đúng cách trong mùa đông có vai trò đặc biệt quan trọng, ngăn ngừa sự mất nước và giữ ẩm, giúp phục hồi hàng rào bảo vệ da...

Có ba thành phần dưỡng ẩm chính, một là chất giữ ẩm giúp thu hút độ ẩm bao gồm ceramides, glycerin, sorbitol, axit hyaluronic và lecithin. Hai là chất giữ ẩm bên trong da, bao gồm petrolatum (thạch dầu mỏ), silicone, lanolin. Ba là các chất làm mềm như axit linoleic, linolenic và lauric, có tác dụng làm cho làn da mịn màng.

Ba tác dụng của kem dưỡng ẩm

Sử dụng kem dưỡng ẩm là bước không thể thiếu trong quy trình chăm sóc da, cấp ẩm cho da, bảo vệ da khỏi các tác động bất lợi từ môi trường... Kem dưỡng ẩm còn hỗ trợ điều trị các vấn đề da thường gặp phải như lão hóa

- **Ngăn ngừa bong tróc, khô da:** Trong quá trình sinh hoạt hằng ngày, tiếp xúc trực tiếp với môi trường, nắng gió, bụi... sẽ khiến da bị mất nước và khô. Khi sử dụng các sản phẩm tẩy trang, sữa rửa mặt, tẩy da chết... sẽ lấy đi độ ẩm của làn da. Lúc này kem dưỡng ẩm sẽ giúp da khóa ẩm và tránh tình trạng khô và bong tróc.

- **Giúp ngăn ngừa lão hóa:** Khi da được cấp ẩm đầy đủ sẽ không bị nhăn và làn da tươi sáng mịn màng hơn. Khi dưỡng ẩm da đúng cách, sẽ giúp da ít nếp nhăn hơn và làm chậm quá trình lão hóa.

- **Giúp ngăn ngừa mụn:** Khi da không được cấp ẩm đầy đủ sẽ khiến tuyến tiết dầu hoạt động tăng lên để giữ ẩm cho da. Từ đó khiến da tiết bã nhờn quá nhiều, gây bít tắc lỗ chân lông và sinh ra mụn. Nếu da được cấp ẩm đầy đủ sẽ tránh được tình trạng này.

Tại sao dùng kem dưỡng ẩm thường xuyên mà không hiệu quả?

Có nhiều người sử dụng kem dưỡng ẩm nhưng không đạt

được hiệu quả như mong muốn, dưới đây là một số lý do:

- **Không dùng dưỡng ẩm thường xuyên:** Điều này khiến da không được thường xuyên cấp ẩm, tình trạng da không ổn định, da sẽ bị khô hơn. Vì thế da lại tiết càng tiết nhiều dầu hơn để cân bằng lại cho da.

- **Không chống nắng cho da:** Chống nắng là bước vô cùng quan trọng giúp bảo vệ da khỏi tác động của tia UV. Nếu bỏ qua bước này thì hiệu quả của kem dưỡng ẩm sẽ kém đi và da có thể sẽ bị lên mụn, nám, thâm sạm...

- **Không uống đủ nước:** Ngoài việc dùng kem dưỡng ẩm, vẫn

cần phải bổ sung nước cho cơ thể đầy đủ để dưỡng ẩm từ bên trong. Nếu cơ thể bị thiếu nước thì dù có cấp ẩm từ bên ngoài thì làn da vẫn sẽ khô, nhăn nheo.

- **Thức khuya, ngủ không đủ giấc:** Đây là điều tối kỵ cho làn da, nó sẽ khiến cho da ngày càng xấu đi dù có chăm sóc da bằng sản phẩm nào. Thức khuya còn khiến da mọc nhiều mụn hơn do sự thay đổi hormone trong cơ thể.

- **Chọn dưỡng ẩm không phù hợp với da:** Nhiều chị em chọn sai sản phẩm dưỡng ẩm, kem dưỡng ẩm không phù hợp với tình trạng da sẽ gây bít tắc lỗ

chân lông, khiến da càng đổ dầu và lên mụn nhiều hơn.

- **Làm sạch da không kỹ:** Nếu trước khi thoa kem dưỡng ẩm mà da không được vệ sinh kỹ cũng sẽ mất tác dụng và lên mụn nhiều hơn. Hãy làm sạch da bằng tẩy trang và rửa mặt bằng sữa mặt nếu không muốn da bị lên mụn, thâm sạm.

- **Chế độ ăn uống không khoa học:** Ăn quá nhiều đường, chất béo cũng là nguyên nhân gây mụn cũng như da đổ dầu. Phải ăn nhiều hoa quả, rau xanh, nước trái cây để bổ sung vitamin cho cơ thể.

PV

GIẢI Ô CHỮ

◉ LÊ VĂN

HÀNG NGANG

1. "Năm mới Ba Tư" - đánh dấu ngày đầu xuân và bắt đầu năm mới theo lịch Iran.
4. Vòm đá nổi tiếng ở Ecuador, được đặt theo tên của người phát minh ra thuyết tiến hóa.
6. Từ cũ, cũng có nghĩa như "lịch sử".
7. Thành phố hiện là trung tâm kinh tế, văn hóa, giáo dục, chính trị phía tây của tỉnh Quảng Ninh.
9. Tập đoàn công nghệ đa quốc gia của Mỹ, sở hữu thương hiệu Iphone đình đám.
10. Nhà văn Trung Quốc, tác giả tập tản văn Bên bờ cầu Hiền Lương, xuất bản năm 1964.
12. Ban giám đốc, ban quản trị của một doanh nghiệp nói chung (vt).
13. Hỏi cặn kẽ, hỏi cho đến cùng.
14. Thị xã nằm ở phía đông tỉnh Gia Lai, nơi có di tích Rộc Tung - Gò Đá.
17. Hệ thống các kỹ thuật tấn công trong môn võ Aikido.
19. Bài thơ của Thanh Tịnh, được tuyển chọn vào tập Thi nhân Việt Nam.

20. Hải đảo ở miền tây Thái Bình Dương, là vùng lãnh thổ chưa hợp nhất của Hoa Kỳ.
21. Mệnh danh "thiên hạ đệ nhất hùng quan".
22. Hòn đảo lớn nằm ở trung tâm vịnh Bái Tử Long, về phía đông thành phố Hạ Long.

HÀNG DỌC:

1. Website được xem như một "bách khoa toàn thư mở", giúp mọi người trên thế giới có thể tự do tiếp cận khối kiến thức chung của nhân loại.
3. Vị thần tối cao trong thần thoại Hy Lạp.

Ô CHỮ SỐ 352

4. Bài hát lưu truyền trong dân gian, mang đặc trưng của từng vùng và thường không rõ tác giả.
5. Điểm ăn trưa ngày xưa của Trường Nữ trung học Đồng Khánh (Huế).
6. Bãi cạn từng nằm giữa sự tranh chấp của Đài Loan, Philippines và Trung Quốc.
8. Đám cây cỏ mọc chen sát, cành lá chằng chịt với nhau.
11. Thành phố có diện tích lớn nhất của tiểu bang Sachsen-Anhalt (Đức), nơi có nhà thờ chính tòa.
15. Cũng có nghĩa như "rau mùi".
16. Chịu mang ơn của ai đó nói chung.
18. Thủ đô và là thành phố lớn nhất Ukraina.

ĐÁP ÁN SỐ 351

Bạn đọc giải ô chữ và gửi về Tòa soạn Ngày Nay: P201 - 202, Nhà B5, Khu Ngoại giao Đoàn, 298 Kim Mã, Ba Đình, Hà Nội.

Ngoài phong bì ghi rõ: THAM GIA GIẢI Ô CHỮ NGÀY NAY SỐ 352

03 bạn đọc gửi sớm nhất nhận 01 thẻ cào điện thoại 100.000 đồng/người.

Sức sống mới của những ô cửa kính màu tại Havana

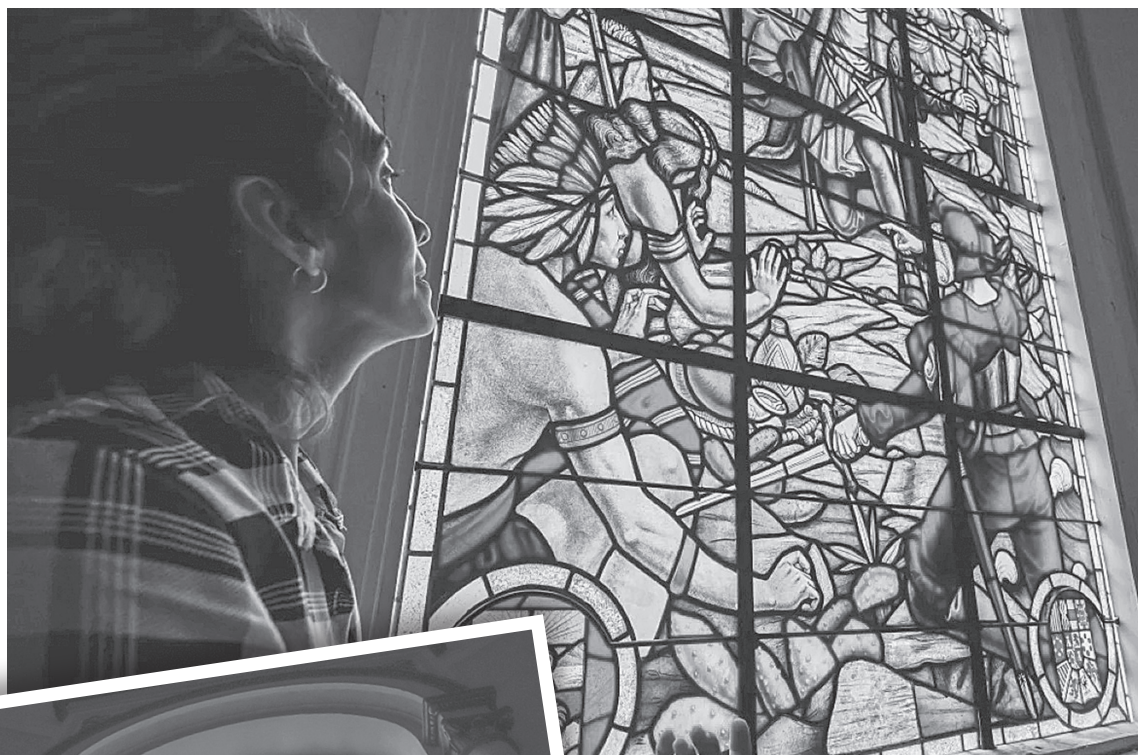
◉ MỘC CHI (theo AFP)

Tại thủ đô Havana của Cuba, hình ảnh những ô cửa sổ kính màu lấp lánh trên dãy nhà trải dài khắp cả khu phố, được xem là “dấu hiệu nhận biết” của những gia đình giàu có.

Hầu hết những ngôi nhà ấy đều được xây dựng vào thế kỷ 20, thời điểm hoàng kim, phát triển cực thịnh của thành phố Havana. Đến nay, nhiều ô cửa sổ kính màu vẫn được bảo tồn như nguyên trạng ban đầu, thậm chí vẫn giữ được nét tinh xảo, tráng lệ vốn có, thế nhưng, một số khác phần nào cũng đã bị hư hỏng theo thời gian.

Trước thực trạng đó, chính quyền địa phương cùng một số đội ngũ chuyên gia phục chế đã có những bước tiếp cận nhằm mang lại “sức sống mới” cho những ô cửa sổ kính màu trên khắp thủ đô Havana. Dựa trên nguồn lực cho phép, họ tiến hành các công đoạn phục chế, “tái sinh những tác phẩm nghệ thuật này” một cách hết sức cẩn trọng và vô cùng chi tiết, tỉ mỉ.

“Chúng tôi muốn giữ cho nghệ thuật kính màu tiếp tục tồn tại. Sẽ thật tuyệt vời khi chúng ta giữ được và không để đánh mất nó”, bà Mirell Vazquez, chuyên gia về phục chế kính màu tại trường Gaspar Melchor de Jovellanos ở thủ đô Havana, nhấn mạnh về sứ mệnh bảo tồn nghệ thuật kính màu.

Theo bà Vazquez, tại khu phố Vedado, nơi từng được xem là khu nhà ở sang trọng, giàu có nhất tại thủ đô của Cuba, hiện còn khoảng 500 ô cửa sổ kính màu vẫn đang được lưu giữ. Cô cũng cho biết thêm rằng hầu hết những ngôi nhà cổ, có diện tích lớn tại khu vực này hiện không còn được sử dụng cho mục đích để ở nữa, mà đã được chuyển đổi, quốc hữu hoá, trở thành các trụ sở văn phòng hoặc đại sứ quán.

Hiện nay, tại thành phố Havana, có rất nhiều phong cách về cửa sổ có thể được tìm thấy. Với cửa sổ hình quạt, được bao ngoài khung viền gỗ, đây là biểu tượng đặc trưng vào thế kỷ 16, thời kỳ thuộc địa trong lịch sử Havana. Thế nhưng sau đó, từ thế kỷ 20 trở đi, những người giàu có ở khu phố Vedado đều sử dụng cửa sổ kính màu, được thiết kế và trang trí theo phong cách châu Âu cho căn nhà của mình. Ban đầu, các

sản phẩm cửa sổ kính màu được sử dụng tại Havana đều được nhập khẩu từ các xưởng ở Pháp và Tây Ban Nha, nhưng sau dần chúng đã được sản xuất tại địa phương.

Tuy nhiên, nhiều “tuyệt tác cửa sổ kính màu đa sắc” đã bị hư hỏng theo thời gian. Tình trạng này một phần được xác định là do nền khí hậu nhiệt đới ẩm ướt, gây ảnh hưởng nghiêm trọng đến chất lượng của loại hình cửa sổ này. Bà Mirell Vazquez cho biết các vết

nứt, tình trạng bị biến dạng, thiếu hụt bộ phận cần thiết là những vấn đề mà đội ngũ của cô thường xuyên gặp phải khi trùng tu và phục chế các ô cửa sổ kính màu tìm thấy được tại thủ đô Havana.

“Tôi cảm thấy rất vui sướng khi có thể phục chế những ô cửa sổ kính màu, giúp chúng “lấy lại được hình dáng như ban đầu”, Linda Viamontes de la Torre (32 tuổi), thành viên đội ngũ hỗ trợ cô Mirell Vazquez, chia sẻ khi đang tham gia cộng tác trùng tu cửa sổ kính màu tại một nhà thờ theo phong cách tân Gothic tại thủ đô Havana.

Cửa sổ kính màu tại thành phố Havana chính là một trong những ví dụ điển hình nhất về loại hình nghệ thuật kính màu ở vùng Caribe. Cơ quan di sản văn hóa UNESCO và Liên minh Châu Âu thậm chí đã triển khai một dự án, hỗ trợ người trẻ trong khu vực châu Mỹ đến Cuba để được đào tạo, học hỏi kinh nghiệm từ quốc gia này. Chloe Cadet, một sinh viên thiết kế 26 tuổi đến từ Cộng hòa Trinidad và Tobago, cho biết cô rất ngạc nhiên trước “lịch sử kiến trúc lâu đời của Cuba và cách mà cửa sổ kính màu được bảo tồn tại quốc gia này”.

“Ở nước tôi, hiện chưa có khoả đào tạo nào về phục hồi và bảo tồn kính màu. Có thể nói, Cuba chính là nơi tốt nhất để theo học những kỹ năng này”, Franklin Alberto Sanchez (32 tuổi) đến từ Cộng hòa Dominica, chia sẻ. Anh cho biết bản thân đã học được toàn bộ quy trình liên quan, từ sản xuất thủy tinh đến kỹ thuật cắt an toàn, anh cũng dự định sẽ mở lớp dạy lại những kiến thức trên khi trở về quê nhà.●

TẠP CHÍ **NGÀY NAY**

Số 352

24 trang, khổ 26,5 x 34cm - In tại Nhà in Tiến Bộ
GPXB: Số 335/GP-BTTTT cấp ngày 23/7/2015

Chủ tịch Hội đồng Biên tập: **Nguyễn Xuân Thắng**

Tổng Biên tập: **Trần Văn Mạnh**

Phó Tổng Biên tập: **Nguyễn Hùng Sơn,**

Phạm Hữu Quang, Lê Thị Lương

Thư ký tòa soạn: **Nguyễn Lệ Hằng**

Văn phòng Tổng Biên tập:

Tầng 1 nhà D3, khu 7,2 ha, Phố Vinh Phúc, Ba Đình, Hà Nội

Tòa soạn: P201-202-203, Nhà B5, Khu Ngoại giao Đoàn,

298 Kim Mã, Ba Đình, Hà Nội.

Tel: (84-4) 2248 7777 - 2249 7777 * Email: toasoan@ngaynay.vn

Hotline: **096.234.1234**

Văn phòng đại diện tại TP HCM:

Lầu 2-3, 58 Nguyễn Bình Khiêm, phường Đa Kao, Quận 1.

NGÀY NAY

Tạp chí DUY NHẤT đưa quảng cáo
tới tay khách hàng tiềm năng do bạn
chỉ định, với giá rẻ hơn cả phí click.

Liên hệ Quảng cáo:
096 234 1111

ĐIỂM PHÁT ÁN PHẨM MIỄN PHÍ Ở HÀ NỘI

- Book Coffee 12/75 Nguyễn Công Hoan • Cà phê 47 Văn Miếu, Hà Nội • Cửa hàng Vitamin Mỹ 65B Trần Hưng Đạo, Hà Nội • Bến xe Mỹ Đình • Bến xe Giáp Bát • Bến xe Nước ngầm • Bến xe Gia Lâm
- Bến xe Lương Yên • Bến trung chuyển xe buýt Long Biên • Ga Hà Nội • Bệnh viện Bạch Mai
- Bệnh viện Việt Đức • Bệnh viện K Hà Nội • Bệnh viện Nhi TƯ • Viện Lão Khoa TW, Số 1, Phương Mai, Đống Đa • Dãy phố Cà phê Triệu Việt Vương • Dãy phố cà phê Trần Huy Liệu • Dãy phố cà phê Bảo Khánh
- Dãy phố cà phê Hồ Đắc Di • Trường Đại học Bách khoa Hà Nội • Trường Đại học KHXN và Nhân Văn • Royal City • Times City • Vinhomes Nguyễn Chí Thanh • Vinhomes Bà Triệu
- Vinhomes Riverside • Bệnh viện Vinmec Times City • Phòng khám Vinmec Royal City.

